GERÇEKLER Postası

SİYASAL GAZETE

AYDINLIK YAYINEVİ

P.K. 1116 — İstanbul

Yaşar KEMAL	Oktay AKBAL
Âşık İNSANÎ	Şinasi N. BERKER
Osman N. KOÇTÜRK	Ayhan YETKİNER
Kemal SÜLKER	Oğuz KOYUTÜRK
Samim AKAY	Alpay KABACALI
Hâmit EREN	Yusuf AHISKALI
Uğur COŞKUNER	Atillâ YÜCELAL

KÜLTÜR emperyalizmi

Topyekûn Sömürgecilik

ve ULUSAL DİRENİŞ

7. Sayı

100 Kr.

AYDINLIĞIN İÇİNDEN

Kültür Emperyalizmi ve Ulusal Direniş

Alpay KABACALI

Topyekûn sömürgeciliğin incelenmesi (Sayın Osman N. Koçtürk'ün bu sayımızdaki yazısına bakınız), emperyalizmin yalnız militarist yolla yayılmadığını; her çeşit yoldan yararlanmak istenildiğini ortaya koymaktadır. Bunlardan biri ve en önemlisi de kültür emperyalizmidir.

Kendimize özel bir ulusal kültür kurmak gerektiğini kabul etmemize karşın (sayın Oktay Akbal'ın yazısına bakınız), bu konuda yapılan çalışmalar, sağlanan veriler yok denecek kadar azdır.

Tanzimattan önce etkin olabilmiş Arap ve Fars, daha genel olarak Doğu kültürü, tanzimatla birlikte Batı kültürü olarak değişmiş; bu güne kadar da genel olarak «Batı kültürü» diyebileceğimiz çeşitli öğeler kültür ve sanat dünyamızı etkilemeye devam etmiştir.

Birinci Ulusal kurtuluş savaşımızdan sonraki birtakım olumlu girişimler yüzde yüz bilinçli çabalar olmaktan uzak oldukları için, sonuna kadar benimsenen ve sürdürülen bir canlılık kazanamamışlardır. Sonraları özellikle ülkemize kol atmış olan **Amerikan Emperyalizmi**nin içteki komprador burjuvazi ile yaptığı işbirliği sonucunda kültürümüz ve kültür kurumlarımız «**Amerikanofil**» olup çıkmıştır. Eğitimimizden tutun, ithal ettiğimiz ve çevirdiğimiz filmler, çeşitli yayın araçları, barış gönüllüsü ya da misyoner kılığıyla giren Amerikan ajanları hep aynı düdüğü çalmakta; pervasızca faaliyette bulunan Amerikan Haberler Merkezleri ve din propagandası için kurulmuş Amerikan kitabevleri buna tuz-biber ekmektedir.

Emperyalizmin «fikri nüfuz» yoluyla, mevcut ya da kurulacak ulusal fikri malvarlığına (patrimuanne intellectuel) yaptığı bu etki, ulusal kültürün yaratılmasına engel olduğu kadar genellikle bilinçlenmemiş halk kütlelerinin emperyalist ülkeye duyduğu sempati dolayısıyle hem emperyalistlerin işini kolaylaştırmakta, hem de emperyalizme olan direnci azaltmakta, kırmaktadır. Başka bir deyişle, sömürge ülke, bu yeni kültürün etkisiyle ulusal bilincine erişememekte, ulusal direniş alanına geçememektedir.

*

Önce, gözlerimizin içine baka baka, ülkemizi, insanlarımızı hayasızca sömürdüklerini kabul ettikten ve emekçi halkımızı, sömürülerini kolaylaştırmak amacıyla köleleştirmek için ellerinden geleni yaptıklarını saptadıktan sonra görevlerimizi de belirtmemiz gerekiyor.

«Bilinçli aydın» olmak misyonunu yükümlenmiş kişilerimizin ilk görevi, oynanan bu pervâsızca oyunu her çeşit araçtan yararlanarak emekçi halkımıza anlatmaktır. Gerek bilgisizlik nedeniyle, gerekse yukarıda sözünü ettiğimiz sempati dolayısıyle halkımız anlatılanları anlamayabilir, hattâ anlatanlara karşı çıkabilir. Bu, anlatma gücümüzü kırmasın. Unutmayalım ki, halkımız bağımsız yaşamış, emperyalist devletlere karşı ulusal kurtuluş savaşı vermiş bir halktır. Hele emperyalistlerin köleleştirme tutumu, hangi şeytani kılığa bürünürse bürünsün hangi afyonla ya da şekerle ambalâjlanırsa ambalâjlansın, bu tutum çoğunlukça anlaşıldığı takdirde, çoğunluğun tepkisi aynı oranda sert olacaktır.

Örneğin bir Cezayir halkı bile, özgürlüklerini sınırlayan, kendisini köleleştirmeğe çalışan yabancı boyunduruğuna karşı çıkarken «Kemalizm» ilkesine sarılmış, Mustafa Kemal'i örnek almıştır. Vietnam halkı da aynı ulusal savaşın içindedir bugün.

Dünya çapında oynanan bu oyunu anlayanlar ise, çevresine bunları anlatmaktan başka, başlayan ikinci Ulusal kurtuluş savaşımıza ulusal boykotla ulusal direnişle katılacaklardır. İçteki emperyalist uşaklarının Anayasa dışı tutum ve davranışlarına, Anayasanın bahşettiği direnme hakkını kullanarak, ülkemizdeki Amerikan oyunlarına karşı, Amerikalıları boykot ederek.

Ve... pek uzak olmayan bir gelecekte, bütün ulus «**go home**» diyecektir. İşte o zaman Amerika ve de köleleri bu bilinçli ses karşısında ne yapacaklarını şaşıracaklardır. Türkiye ne Yunanistan, ne de Güney Vietnam'dır. Son olaylar karşısında «lüzumuna binaen» bu noktayı belirtmek zorundayız.

HOP DEDİK

Geçit Resmi

Şinasi N. Berker

Bir modaevi, bir siyasi defile tertiplemiş... Defilede renkler, rejimleri, mankenler de partileri temsil etmiş...

Röportaj bir gazetede çıktı... Yazardan bir paragraf:

«— Parti Kurultayı
Sosyal Adalet
Muhalefet ve iktidar
Ortanın solu
Temel hak ve hürriyetler.»

Yazar, bunları sıraladıktan sonra, yazısını şöyle bağlıyor:

«— İşte politikayı yakından izleyen hanımlarımızı coşturan isimler...»

Hanımlar, ilk baştaki ilk dört ismi duyunca coşmuşlardır elbet... Lâkin sonuncusuna gelince, yani «Temel Hak ve Hürriyetler Kanununa» gelince, çılgına dönmüşlerdir...

Bu kanun tasarısı bir çılgınlık ifadesidir de!...

Şimdi de ekonomik üsler

Yabancı sermayeyi teşvik kanunu, Bankalar kanunu, 6209 sayılı serbest bölge kanunu... gibi mevzuat, bizce 1948 de Türkiye iktisat kongresi ile başlayıp (geçen sayımıza bakınız) bugüne kadar çeşitli etkenlerin ve komprador yardakçılarının yardımıyla pekiştirilip gelen emperyalizm oyunları, bugün Amerikalı iş adamlarına güven vermiyor.

Kendilerine bunca kolaylık sağlayan mevzuata ve adamları başvekil Süleyman beye rağmen, Türkiye'ye gelen iş adamlarından ibaret heyetin güvensizlik belirtmelerinde, herhalde solcuların rolü büyük tür. Ne var ki, solcular için tedbirler düşünen Süleyman bey iktidarı, elbette dış kapitalizme kolaylıklar sağlamayı da düşünecektir. İşte, 6209 sayılı kanunun yerine geçmek üzere hazırlanan **«Serbest Liman ve Bölgeler Kanun Tasarısı»** da bunlardan biridir.

En önemli nokta, serbest bölge kurulması isteğinin Türkiye'ye tüccar ve sanayicilerinden gelmemiş olmasıdır. Tasarıyla ilgili olarak Gümrük ve Tekel Bakanlığında yapılan bakanlıklararası toplantıda, bu bölgelerin kuruluş yerlerine ait etüdlerin mahalli Ticaret ve Sanayi Odaları yardımıyla yapılması öngörülmüş; bu amaçla İstanbul Ticaret Odasında yapılan toplantıda ise, ilgili odaların böyle bir teklifte bulunmadıkları ve hazırlıklı olmadıkları anlaşılmıştır.

Yeni tasarıya göre, bir takım faaliyet ve ameliyeler gümrük vergisi ödeme mükellefiyeti bakımından gümrük hattı dışında bırakılmaktadır. İthalât ve ihracatçıların, oynadıkları bunca oyun yetmemiş olacak ki, çeşitli tüzüklerle ithalâtçıların çıkarı gözetilecek; mevcut sabit döviz kuru dolayısıyla da ihracatçılara gönüllerince kaçakçılık yapma imkânları sağlanmış olacaktır.

Tasarıya göre kurulan serbest liman ve bölgelerde her türlü yabancı uzman, yüksek mühendis, mühendis ve teknik personel Liman ve Bölge idaresinin izni ile çalıştırılabilir. Böylece, yabancı uzman kılığıyla yurdumuza giren ajan ve casuslara serbesti tanındığı kadar, sayın Melih Köknel'in deyimiyle, yurdumuzda **yabancılara ekonomik üsler kurmak imkânı** verilmektedir. Bu kanun tasarısını Türk sanayicileri ulusal çıkarlarımız yönünden eleştirmek zorundadırlar.

AMERİKA'NIN DAHA NE OYUNLARI VAR İŞTE KİMSENİN BİLMEDİĞİ

Nükleer mayınlar

Türkiye'nin en hayatî sorunlarını bile, bazan dış basından öğreniriz. *New York Times'e* göre, *«bir taarruz halinde nükleer kara mayınlarının süratle kullanılabilmesini temin için Türkiye bu mayınlar üzerindeki Amerikan kontrolunun hafifletilmesine çalışmaktadır.»*

«Dış memleketlerdeki diğer nükleer silâhlar gibi bu mayınlar da gizli yerlerde Amerikalıların özel muhafazası altında bulundurulmaktadır. Türkiye'ye yöneltilecek bir taarruz halinde Amerikan nükleer silâhlarının ne gibi muameleden sonra kullanılabilecekleri hususu askerî sırdır.»

Başvekil, nükleer mayınlar sorununun Sunay'ın Amerika'daki görüşmelerinde ele alındığını yalanlamıştır ama, Millî Savunma bakanı Topaloğlu bu sorunun NATO nükleer plânlama grubunda görüşüldüğünü; Türkiye'nin kendi savunmasıyla ilgili bu mayınlar üzerinde söz sahibi olmak istediğini söylemiştir.

Gerçekte, bu mayınlar ister Amerika, ister Türkler tarafından patlatılsın, infilâk sonrası öldürücü etkileri sebebiyle yine Türkiye zarar görecektir. Bunun sorumluları da, nükleer mayınların yurda girmesine izin verenler olduğu kadar, yurdumuzun bu mayınlardan temizlenmesine değil, «bizzat söz sahibi olmak» hevesi ardında, aynı tehlikenin tehdidinde yaşamasını sürdürenlerdir.

NATO nükleer plânlama grubunda, Türkiye'nin bu mayınlar üzerinde söz sahibi olmak isteğine karşı Amerika, bu mayınların kendi bilgileri dışında patlatılmasının Sovyetler ile Amerika arasında nükleer savaşa yol açabileceği görüşünü savunmuştur. NATO nükleer plânlama grubu, konuyu «nükleer tahrip silâhları üzerinde daha derinlemesine araştırmalar yapmak» gerekçesiyle tetkike havale etmiştir.

Buyrun Cenaze Namazına

Her gün biraz daha artan ve bir çığ gibi büyüyen hayat pahalılığından yakamızı sıyırabilmek için öbür dünyaya göç etmekten başka çaremiz kalmamıştı!...

Ama, gelgelelim bu sefer de bir çok belediyeler cenaze yıkama ve mezar ücretlerine zam yapmışlar...

Şimdi bu durum karşısında haydi bakalım, ölebilirsen öl!...

Ayhan Yelkiner

Conson Kemal

Sen ey Savcı, Ana yasa ilerde
Onu geri itemezsin itemez!
Suçluları bırakıp ta, suçsuzu
Zindanlarda tutamazsın, tutamaz!

Sen ey din cambazı, çıkası canın,
Kuruyası dilin, akası kanın
Türk yurdu üstünde kahpe düşmanın
Ağzı ile ötemezsin ötemez!

Sen ey Conson Kemal, Çorumlu ağa,
Medeni kanunu kaldıran dağa.
Sendika var, tek işçiyi sokağa
Keyfin için atamazsın, atamaz!

Sen ey bakan adam gerçeği tanı,
Pazarlıklar berbat etti her yanı
Elin gâvuruna koca vatanı
Parselleyip satamazsın, satamaz!

Sen ey kaba kuvvet, baştan başa tor.
Son demini yaşıyorsun, bana sor
Sosyalizm sel haline geliyor
Durdurmaya yetemezsin, yetemez!...

Âşık İhsanî

VEFA POYRAZ'a AFERİN BÖYLE OLUR İKTİDAR VALİSİ DEDİĞİN.

Fen Fakültesi konferans salonunda İstanbul Bölge Kalkınma kongresi 17 Nisan günü başladı. Bir çok «ekâbir zevat» kongreye katılmış, Başvekil Süleyman beyin kongreye gönderdiği mesaj okunuyor. Süleyman bey, mesajında kongre kararlarının hükûmet çalışmalarına ışık tutacağını ileri sürüyor. Bazı ekâbir de Süleyman beyin hoşuna gidecek konuşmalar yapıyorlar. Başvekil mesajıyla kongreye ışık tutarken onlar da hükûmet çalışmalarına ışık tutuyorlar!

Ve... DİSK Konfederasyonu ve Maden - İş Genel Başkanı Sayın Kemal Türkler konuşuyor sorunu ekonomik açıdan inceliyor, işçi hak larından sözediyor ve muhakkak ki

. kongrenin en olumlu konuşmasını yapıyor.

Bu konuşma, modern bir görüş açısına dayanılarak yapıldığına göre, elbette ki başvekilin, «lâf» la yürüyen iktidarının, bu iktidarın valisi Vefa Poyraz'ın hoşuna gitmeyecektir.

Nitekim Vali Poyraz Kemal Türkler'in sözünü kesiyor ve «meselelere mevcut nizam içinde çözüm yolu arandığını» söylüyor!

DEVRİMCİ GENÇLİK SÖZCÜSÜNÜ SAVUNACAKTIR!

Güneşi balçıkla sıvayamayanlar, bu kez de aydınlığı, mantığı, devrimci güçleri temsil eden Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırmaya çabalıyorlar! Ama, Çetin Altan'ın artık bir sembol olduğunu, O susturulabilse bile O'nu ve gerçekleri savunacak nice Çetin Altan'lar çıkacağını unutuyorlar.

Bu konuda çok yazıldı, çok konuşuldu. Biz şimdilik İktisatlılar Fikir Kulübü'nün yayınladığı bildiriden bir parça vermekle yetiniyor; Çetin Altan'ın yine O'nun yetiştirdiği bir kuşak tarafından savunulduğunu görerek kıvanç duyuyoruz:

40 milletvekiline ait dokunulmazlıkla ilgili 87 dosyayı inceleyen AP çoğunluklu ihzari komisyon ÇETİN ALTAN'la birlikte iki muhalefet üyesinin daha dokunulmazlığını kaldırmaya karar veriyor. 87 dosyanın 68'i AP üyelerinindir. Aralarında ırza tecavüz, devlet malını zimmete geçirmek, dolandırıcılık, kaçakçılık gibi TÜRLÜ ÇEŞİTLİ adi suçlardan sanık olanlar vardır. Adi suçlar bir tarafa bırakılırken fikirlerinden ötürü bir halk yazarı meclis üyesinin dokunulmazlığı kaldırılmak isteniyor. Sosyalist bir yazarın susturulmasıyla halkın sınıf bilinci kazanmasının önlenemiyeceğini bilmeleri gerekir. Çünkü bilinçlenmenin asıl sebebi KOMPRADOR BURJUVAZİNİN AMERİKAN EMPERYALİZMİYLE elele halkı sömürmesidir.

Anayasaya sahip çıkmış namuslu insanlar olarak bu hukuk cinayetinin işlenmesine karşı çıkacağız...

İKTİSATLILAR FİKİR KULÜBÜ

Alalâde Zabıta vak'aları serisi

★ *HALKIN SESİ:* İzmir'de *düzenlenen* Halkın Sesi *gecesine, başta Âşık İhsanî olmak üzere halk âşıkları katılıyorlar. Sazlı - Sözlü gecede. Âşık Nesimî «Canla baş koymuşuz insan yoluna» deyip bir koşmasını okuyor. Toplantının yapıldığı salonun balkonunda bulunan bir grup, bu insan sevgisine, bu sonsuz mücadele gücüne «dinsizler... Yuuh...» diye bağırarak müdahele ediyorlar. Ve tekme - tokat, yumruk yumruğa bir kavga...*

Ertesi gün Âşık İhsanî *Anafartalar caddesinde, «Komünizmle Mücadele Derneği» üyesi bir takım saldırganlar tarafından dövülüyor.*

Bu olay da, aşağıdakiler de Süleyman beye ve yeni şeriki Bay Sükan'a göre her halde «alalâde zabıta vak'alarından» dır. Zaten olayın failleri de ortada yok.

Kimse, kaba kuvvete dayanan bu tertip için «ben yaptım» diyemez diyemiyor. Ama Halkın Sesi *her zaman var, susturulmak istendikçe daha gür olarak çıkıyor.*

★ TİP'e Saldırdılar: *TİP teşkilâtı Sakarya'da bir kapalı salon toplantısı düzenliyor. TİP senatör ve milletvekilleri konuşuyorlar bu toplantıda. Yine komünizmle Mücadele Derneği üyeleri ve İmam - Hatip Okulu öğrencisi oldukları anlaşılan bir grup, İstiklâl Marşı söylemeye başlayarak toplantıyı sabote ediyorlar. İstiklâl Marşı söylenirken de konuşuculara jilet, bıçak atıyorlar. TİP'liler kendilerini savunuyorlar.*

Eskişehir teşkilâtının düzenlediği «Halkla Sohbet» toplantısı da saldırıya uğruyor; TİP İl merkezinin camları kırılıyor.

YAZISI İÇİNDE!...

Bu olayların cevabını TİP Genel Başkanı Aybar veriyor. Saldırılara aynı vasıtalarla mukabele edileceğini açıkladıktan sonra sebebini şöyle belirtiyor:

«Çünkü Komünizmle Mücadele Derneklerinin, taşlı sopalı saldırılar, baştan başa küfür, yalan ve iftira dolu yayınlarla anayasanın himayesindeki Temel Hak ve Hürriyetleri tahribe çalıştıkları defalarca sabit olmuşken, AP iktidarı bu dernekleri kapatacak yerde, bunlara bütçeden yardım yapılmasını sağlamıştır.»

★ İSLÂM DEVLETİ: *Geçmiş devirlerin bunca özlemi çekilir; ulu Hakan Abdülhamit Han'a övgüler düzülürken, İslâm devleti kurmak isteyenler de çıkacak elbet. Bunların kökü dışardaymış deniyor. Kökü içerde olan ne kaldı zaten?*

Bakın İslâm Devleti kurmak (!) isteyenlerin dağıttıkları broşürün kapağında «Hizb-un Tahrir» yazılıymış; bu da Ürdün'de kurulmuşken kanun dışı sayılan ve âsî dinci bir partinin adıymış. Buraya kadarı da normal. Orta Doğu'daki Müslüman Kardeşler teşkilâtından daha sağcı ve gerici bir parti olan bu Kurtuluş Partisi'nin başkanı İzzettin, Ürdün polisinin takibi sonunda Lübnan'a sığınmış ve orada, 1953 yılında Amerikalılar tarafından 250 bin dolarla finanse edilmiş!.

İslâm Partisi falan ama, kökü nerelere kadar uzanıyor, görüyor musunuz? Şu Amerikalılar Müslümanları ne kadar da seviyorlar!

★ TÜREDİ DERNEKLER: *Komünizmle Mücadele Derneklerinden sonra, şimdi de* «İnsan Hak ve Hürriyetleri» *derneği çıktı. Eski DP. devrinin Vatan Cephesi Kurucularının yönetiminde olduğu; iktidara yakın çevrelerce himaye ve finanse edildiği belirtilen bu dernek de, Vatan Cephesi ocakları, Komünizmle Mücadele Dernekleri gibi yurdun her yanında teşkilâtlanmaya, iktidarın sözcüsü ve baskı unsuru olmaya doğru gidiyor.*

Dernek' özellikle gecekondu bölgelerinde faaliyet göstermektedir. Ankara - Altındağ şubesinin teksir ettirip dağıttığı bir bildiride, Türkiye'de geniş bir komünist hareketinin varlığından bahsolunmakta, «Milliyetçi basın, TBMM ile milliyetçi profesörler» hareketsizlikle suçlanmaktadır.

«Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu» tasarısına karşı çıkan profesörleri «üç buçuk prohesör» olarak nitelendiren bildirinin son bölümünde «kahredici bazı sahneler» den bahsolunarak «kahredici sahnelerin görülmemesi» için ilgililer, gerekli kanunları en kısa zaman da uygulama safhasına koymaya çağrılmaktadır.

Türk Halkı Atom Işınlarıyla Zehirlenecek

T. İşçi Partisi Diyarıbakır Milletvekili Tarık Ziya Ekinci; Sağlık, Tarım ve Ticaret Bakanlarınca cevaplandırılmak üzere bir soru önergesi vermiştir. Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından İskenderun'da kurulan Cobalt-60 Radyoaktif ışınlandırma cihazı ile şualandırılacak yemeklik buğdayın halk sağlığına yapacağı zararlar hakkındaki bu önergeyi aynen yayınlıyoruz.

Bu önerge dürüstlükle cevaplandırıldığı takdirde, hükûmetin halk sağlığını hiçe sayan tutumu ve amacı daha iyi anlaşılacaktır.

«1 — İskenderun'da günde 400 ton buğday şualandıracak kapasitede «Cobalt - 60» ihtiva eden bir radyoaktif şualandırma tesisinin Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından kurulduğu doğru mudur?

2 — Bu tesisle, haşerelere karşı bütün yemeklik buğdayların şualandırılacağı ve halka yenmek için arz edileceği doğru mudur?

3 — Bu tesisin ilk defa Türkiye'de kurulduğu ve halkımızın sağlığının bir deneme konusu yapıldığı doğru mudur.

4 — Şimdiye kadar hiçbir insan toplumunda denenmediği söylenen bu tesisin şualandıracağı buğdayların halk sağlığı için zararlı olmıyacağına dair kesin ilmî etüdler yaptırılmış mıdır?

5 — Şualandırılmış buğdayın tüketiminde zuhur edecek radyoaktif şua hastalıklarının belirtileri ve bunlara karşı alınacak tedbirler konusunda halkın aydınlatılması düşünülmekte midir?

6 — Cihazın montajında çalışan ustaların radyoaktif şualara maruz kaldığı ve bunlardan birinin ağır bir deri hastalığına yakalandığı doğru mudur?

7 — Batı Almanya Hükûmetinin, halk sağlığını bir tecrübe konusu yapmamak için ve halkı muhtemel tehlikelere sokmamak için, bu tesisi kurma teklifini reddettiği doğru mudur?

KÜLTÜR SORUNU

Oktay AKBÂL

Kültür, bütün öğrendiklerimizi unuttuktan sonra hatırımızda kalan şeydir der Selma Lagerlöf. Kültürlü kişi önce öğrenecek, kendini yetiştirecek, çeşitli bilgi dallarında gücünü artıracak, bilgi dağarcığına o kadar şey yığacak ki çoğunu unutsa da, yitirse de kalanı yetecek ona...

Lagerlöf'ün tanımı yıllar yılı sürüp gider. Kolayımıza gelir, «aklımda kalmadı, unutmuşum» demek. Radyodaki bilgi yarışmalarında sık sık duyuyoruz «hatırlıyamıyacağım, unuttum» sözlerini. Sanki biliyormuş da, bir süre için unutuvermiş! Yok, yok, bilgiden yoksun olanın avuntusudur bu. Bir şeyi bilen, ama iyi bilen onun özünü, temel dayanağını unutamaz. Ayrıntılar unutulur, ama bilginin özü, anlamı kalır kişinin kafasında, yüreğinde.

Kültür konusunda en çok beğendiğim söz bir kültür adamının değil, bir askerin, Mareşal Foch'un. «Kültürlü insan diye bir şey olmaz, kendi kültürünü durmaksızın artıran insan vardır sadece.» Bu sözde, kültür denen şeyin bir sınırda durmadığı, sürekli olarak beslenen, güçlenen, zenginleşen canlı bir varlık olduğu anlatılıyor. Bunu bir kültür adamının değil de bir askerin söylemesi ayrıca önemli. Çevresindeki bir noktada durmuş, paslanmış, çöreklenmiş «kültürlü» adamları görmüş, bu sözü onlar için söylemiş olmalı.

Kültürün türkçe karşılığı, ekin. Ekin güzel anlatıyor bu sözcüğün taşıdığı anlamı. Durmaksızın çalışma, durmaksızın yorulma isteyen bir şey. Okullar bitirmek, kitaplar okumak yeterli değil yaşam boyunca ekinli bir kişi sayılmaya. İşte bir doktor, bir hukukçu, bir tüccar, bir politikacı, bir yazar... Okumuş, öğrenmiş, gerçekten okumuş, gerçekten öğrenmiş birşeyler, sonra unutmuş çoğunu. Şimdi ekinli mi bu adam? Her konuda birşeyler biliyor, ama onyıl yirmi yıl, otuz yıl geride kalmış bildikleri. O günden beri ne okumuş, ne düşünmüş; durmuş, bitmiş, bir noktada çivilenip kalmış. Böyle aydınların, böyle ekinli kişilerin yarardan çok zararları oluyor çevrelerine. «Biz biliyoruz, biz okuduk, biz öğrendik» gürültüsünden ötede yaratıcı, yapıcı sesleri, eylemleri görülmez, duyulmaz!

Kişiler için böyle de, toplumlar için böyle değil mi? Toplum kişilerden kurulur. Bir topluma gerçekten ekinli demek için ilkin o toplumdaki bireylerin okuma - yazma durumlarını incelemek yetmez. Diyelim Türkiye halkının yüzde doksan dokuzu okur - yazar duruma gelmiş. (Bu gidişle gelemez ya) Gelmiş diyelim. Türk toplumuna ekinli bir topluluk gözüyle bakabilir miyiz o zaman. Spengler'in bir sözünü hatırlıyorum: «Her kültür, insanın açtığı evrelerden geçmek zorundadır. Çocukluk, gençlik, olgun yaş, yaşlılık...» Türk kültürü şu anda hangi evrede? Bu sorunun karşılığını vermek kolay değil! Önce Türk kültürü, Türk ekini nedir var mı öyle birşey? Varsa, tanımı nedir? Dünya ekinine ne katmıştır? Bizim ekinimiz konusunda başka ulusların düşüncesi nedir? Bu soruların karşılığı bulunmadan bizim ekinimizin evresi üzerinde kesin bir karara varılamaz.

Büyük kent aydınları içinde kendilerini batı ekininin düzeyinde görenler çoktur. Batılı dergiler okur, gezeteler izler, çağdaş akımlara uyarlar. Kimi Beattles şarkılarına hayran kalmayı son moda giyimleri benimsemeyi Batı kültürü sanır. Kimi de Sartre, Kafka, Camus adlarını anarak kahve söyleyişleri yapmayı, toplumsal ya da bireysel sıkıntılarımıza hiç uymayan batılı bireylerin zaman zaman içine düştükleri «bunalım» ları özenti, öykünme yoluyla kişiliklerinde duymayı, yaşamayı Batılı sayılmanın tek yolu sayar!

Bir kişinin, yüz kişinin, bin kişinin Batı kafasında düşünmesi, yazması, çizmesi, düşlere dalması, ya da bunları yaptığını sanması, o toplumu gerçekten batılı, gerçekten ekinli bir toplum yapamaz. Batı dünyası bizi kültürlü ekinli bir toplum saymıyor, gerçekten batılı olduğumuza da inanmıyor. Büyük kentlerdeki zengin mahalleleri, üç beş ileri sanat dergisi, birkaç lüks gazino, otel yetmiyor bir toplumu batılı, kültürlü göstermeye. Kültür, bir ulusun bütününü içinde eritecek bir şey, bir değer, bir varlık. Spengler boşuna söylememiş «Kültür, insanın açtığı evrelerden geçmek zorundadır» diye. Türk kültürü, Atatürk devrimlerinin yarattığı ilkelerin çizdiği yolda ilerlemek, doğunun paslanmış düşüncesinden, batının aydınlık düşüncesine geçemek zorunda olan Türk kültürü hangi evrede?

Bu soru hep karşımıza çıkacak. Karşılık bulamıyacağız. Bulduğumuz karşılık bizi utandıracak, daha çok üzecek... Ne zamana kadar? Galiba asıl zor olanı, bu soruyu yanıtlamak!

8 — Halk sağlığını tehdit etmesi muhtemel bu tesisin Türkiye'de kurulması kim tarafından ve ne maksatla teklif edilmiş ve Hükûmetimiz bunu kabul ederken ne gibi faydalar mülâhaza etmiştir?

9 — Bütün milletimizi ilgilendiren ve topyekûn halk sağlığını tehdit edebilecek bir tesisin kurulması işinin bir kanun mevzuu olması gerekmez mi? Bu konuda parlâmentoya bir kanun tasarısı sunmayı düşünmekte misiniz?»

«YÜCE MECLİSİN HAYSİYETİ»

Millet Meclisi Başkanlığı, ard arda üç birleşmeye katılmayan millet vekillerinin isimlerini Resmî Gazete ile ilân ettirmeye başladı.

Resmî gazete ile ilân edilen ilk üç milletvekilinden biri de AP'li Kaya Özdemiroğlu. İzinsiz olarak Almanya'ya gidip işçilerimiz arasında bir şirket lehine para topladığı da ileri sürülüyor.

Özdemiroğlu, geçen yıl Alpay Kabacalı'nın yazılarını AP meclis grubunda okuyup bar bar bağırıyordu: «Yüce meclisin, halkın oyu ile iktidara gelen milletvekillerinin haysiyetlerinin korunması lâzımdır.» Ve Alpay Kabacalı mahkemeye verilip yüzünün akı ile beraet etti. Ya Özdemiroğlu?

İzinsiz olarak meclise gelme ve de hakkında haysiyetli bir kişiye yaraşmayacak iddialar ileri sürülsün; sonra da kalk, partinden haysiyetinin korunmasını iste!...

Sıra sende Özdemiroğlu. Kamu oyu önünde beraet etme sırası!

SU'DAN RUBAİLER

Farkı yokmuş ne çıkar memleketin bir çölden
Soy sülâle kemirmiş ne beklenir bu dölden
Alkış tutmak gerekir hani canı gönülden
Yeyin için ağalar ekmek elden, su gölden.

Altın elmas ne gezer cebinde yok tek pulu
Hangi halı, bir yalı sırtında yok tek çulu
Almanya'ya seferber yoksul işçinin dulu
Lokma hırka uğruna oldu yabancı kulu.

Ayrı gayrı değiliz diyen mantık bocalar
Sinemada mecliste sıra koltuk localar
Neden ayrı sınıflar, özel okul hocalar
Aşkta bile üstündür katlı - yatlı kocalar.

Öyle yerli - yabancı bir kaymaktan beslensen
Kiraz çöpü olur mu kıldan ince o ensen
Harpte sulhte her yerde her güçlüğü sen yensen
Derde cevap olur mu tarih olup seslensen?

Hâmit EREN

Topyekûn Sömürgecilik

Doç. Dr.
Osman N. KOÇTÜRK

XX'inci asrın ikinci yarısında sömürgecilik kılık ve kıyafet değiştirerek toplumlar arasındaki ilişkiyi en geniş anlamı ile etkileyen bir uygulama haline gelmiştir. Sömürgeci toplumlar bugüne kadar yalnız masum, geri kalmış toplumlara yöneltikleri sömürme teşebbüslerini artık birbiri üzerinde de denemeye başlamış bulunuyorlar. Savaşlar ve savaşlardan sonra kurulan ittifaklar içinde yekdiğeri ile mücadele eden gruplar, kendi aralarında da sessiz bir mücadeleye girmişlerdir. Tüm olarak çıkara dayanan bu gizli savaşın mekanizması çok karışık ve bilhassa geri kalmış toplumlar çoğunluğunun kavrayamayacağı kadar ayrıntılıdır.

Fransa ile Amerika arasında «Piliç Harbi» olarak kendini gösteren mücadele, Ortak Pazar içinde ileri Avrupa toplumlarına mal olmuştur. Avrupa'yı istilâ etmiş olan Amerikan sermayesine karşı Avrupalılar kendi kaynaklarını ve emeklerini korumak için yeni anlaşmalara gidiyorlar.

Ticari firmaların hükümetler üzerine yaptıkları baskı ve bu baskının etki derecesine göre savaş hükümetlerin çatışması olmaktan çıkmış ve artık çıkar gruplarının savaşı haline gelmiştir. Bu savaşı sürdürenler, silâhlı savaşı yürütenlerden çok daha insafsız ve merhametsiz davranıyorlar. Sömürgeciler milyonlarca insanı öldüresiye çalıştırmak ve onları aç karına yaşatıp kitle halinde ölüme terkederek kendi mutluluklarını sürdürmekte hiç bir sakınca görmemektedirler. Böyle bir dünyada var olabilmek veya varlığını muhafaza etmek için gerçekten bilinçli olmak gerekmektedir. Çünkü yeni sömürgecilik kaba kuvvetten çok bilgiye dayadığı sömürme düzeni ile insanların kanını emmekte ve onları uyuşturarak acı duyurmadan ölüme sürüklemektedir. Doğum kontrolü, gıda yardımları, ticari alışverişler ve teknik yardımlarla sürdürülen bu yeni mücadeleden galip çıkabilmek için baruttan çok bilgiye muhtaç bulunuyoruz. Birlik ve beraberlik ve gerçekleri görüp, bunun etrafında toplanma, sömürgecileri başarısız hale getirebilmek için en mükemmel araçlardır. Fakat gelin görün ki geri ülkenin insanı da sömürgecinin oyununa gelmekte ve çıkar grupları halinde ayrılarak birbiri ile savaşmaya başlamaktadır. Toplulukların iç çatışmaları sömürgecinin operasyonlarını geliştirmesi için müsait bir ortam yarattığından, sömürgeci bunu arzulamakta ve hatta kamçılamaktadır. Petrolden başlayıp, oradan madenlere ve gıda maddesine kadar uzanan ve bunu mümkün kılmak için de ahlâk dışı davranışları bile mübah gören bir mekanizmayı kavramak güç bir iştir.

Demokratik ülkelerde bu oyunun yalnız bir grup aydın tarafından öğrenilmesi ve bilinmesinin de pek faydası yoktur. Gerçek halk tabakaları ve bütün seçmenler tarafından öğrenilmedikçe mesele çözümlenmiş sayılamaz. Çünkü sömürgeciler sömürdük-

leri ülkelerde yerli şahıslardan ibaret kadrolar kurmak suretiyle çıkarlarını devam ettirmeyi de denemektedirler.

Seçimlerle iş başına gelecek kadroları iyi seçmek ve kolay yaşantılardan çok çetin koşulları tercih ederek gelecek kuşaklara daha mutlu bir yaşama ortamı hazırlayabilmek için oyunun bütün ayrıntıları ile bütün seçmenler tarafından öğrenilmesi ve oyların da bu istikamette kullanılması gerekiyor.

Bundan dolayı üniversite öğretim üyelerinden, ilkokul öğretmenine kadar bütün öğreticiler ve aydınlar seferber olmalı ve yeni sömürgeciliğin metodlarını öğrenerek kendi çevrelerine de öğretmelidirler.

Havayı ,denizi, insanları sömürenlerin ne suretle hareket ettikleri ve bize buğday ve tahıl satanların Türkiye'de soya üretiminin gelişmesini neden dolayı engelledikleri bunlar öğrenilecek olursa daha iyi anlaşılabilecektir.

Bizim ilim adamlarımız Fil Dişi kuleler haline getirdikleri kürsülerine çekilip öğrencilerine fizik ve kimya dersleri vermekle görevlerini yaptıklarını ve topluma karşı borçlarını ödediklerini zannederken yanılıyorlar. Üniversiteler kanununun (3) üncü maddesi bütün üniversite öğretim üyelerini çevrelerini benzer konularda aydınlatmakla görevlendirmektedir. Biz yeni sömürgeciliğin etkili metotlarını kendi açımızdan bildiğimiz ve dilimizin döndüğü kadar halka ve seçmenlere anlatmaya çalışmış, görevimizi kısmen yapmış bulunuyoruz. Petrol, madenler ve diğer üretim ilkel maddeleri etrafında dönen oyunlar da kamu oyuna muhtelif vesilelerle belirli şahıslar tarafından açıklanmıştır. Fakat bilinmesi gereken bunlardan ibaret değildir. Bilhassa yönetim sorumluluğu alanlarla, millet adına kanun yapan politikacılarımızın bilmesi gereken daha pek çok şey vardır. Bunlar birer etüd ve öğrenim konusu haline getirilip, bu konular etrafında bilinçlenmedikçe bakanlık mucipleri ve parlamento tartışmaları ile kendimizi kurtaramıyacağız. Mesele şu veya bu partinin meselesi, şu veya bu grubun sorumluluğu olarak telâkki edilemeyecek kadar önemli ve milli bir konudur İş başına gelen kim olursa olsun, işbaşında ne kadar kalırsa kalsın, muhalefette veya iktidarda bulunsun veya bulunmasın her kes bu konularda bilinçlenmek ve bir kanaat sahibi olmak durumunda bulunuyor.

Meselenin gerçek anlamı ile çözümlenebilmesi ve Türk toplumu için formül haline gelebilecek fikirlerin doğması için bu konunun tartışılması, karşıt görüşlerin de ortaya konması gerekiyor.

Desen : Utku VARLIK

DİSK HER GÜN DAHA GÜÇLÜ!

Ege bölgesi Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası **EMSİS**, 9 uncu sendika olarak DISK'e katılmıştır.

Toplumsal olaylar karşısında susmayan; sendikalizmin gereğine uyarak ilgilileri ve işçileri uyarma görevini yerine getirmeyi başaran DİSK, Türk-İş'e karşı açtığı savaşı da başarıyla yürütmektedir.

Türk işçilerine yayınladığı bir bildiri ile işçileri Türk-İş'ten ayrılıp DİSK'e üye olan sendikalara katılmaya çağırmıştır.

DİSK Teşkilâtlanma Dairesince yayınlanan bildiride Türk-İş'in Amerikan AİD Teşkilâtından iki yılda 9 milyon 182 bin lira aldığı, Bölge Temsilcilerinin maaşlarının da bu Teşkilât tarafından ödendiği belirtilmiştir.

KİMYA - İŞ'İN «MİDİL - TİPİ» GREVİ İŞÇİLERİN ZAFERİ İLE SONA ERDİ

Kimya-İş Sendikasına bağlı işçilerin Kartal'daki Midil-Tipi Zirai ilâçları A.Ş. işyerindeki grevi 28 Mart 17 Nisan günleri arasında devam etmiş; işçilerin ve Kimya-İş in zaferi ile sona ermiştir.

Grev tebligatı sırasında yeni işçiler alarak oylamayı kazanmaya çalışan işveren bu sonuca varamamış, yeni işçilerle birlikte 41 kişi greve katılınca Sendikanın isteklerine boyun eğmiştir.

Yapılan toplu sözleşmeye göre: İşçi ücretlerine 1 Ocak 1967 tarihinden itibaren % 20 zam yapılacaktır. Çocuk zammı, yıllık ücretli izin, yıllık ikramiye ve kıdem teşvik ikramiyesi gibi haklarla ilgili olarak işçiler lehine hükümler getirilmiş; işçilere ayrıca bir çok sosyal ve sendikal garantiler de sağlanmıştır.

İŞÇİ HAKLARINI ÇİĞNEYEN İŞ KANUNU

Yüzonbir maddelik yeni İş Kanununun Millet Meclisinde görüşülmesi bitti. Bu kanun iş ve işçi güvenliğini ayaklar altına alarak 1936 tarihli ve 3008 sayılı Is Kanunundan daha gerilere götürmüştür.

«Özel sektör» iktidarından daha iyisi beklenemezdi ama, muhalefetin bu tasarıya şiddetle karşı çıkması, basının bu konuda daha hassas davranıp kamu oyunu uyarması gerekirdi. İlk tepki, Ankara Gazeteciler ve Basın Sanayii işçileri sendikasının gündem gazetesinden ve basında gerektiği gibi bahsedilmediğinden yakınan İstanbul şubesi başkanı Ayhan Yetkiner'den geldi. Haftalık Ant dergisi ise, biraz geç te olsa, konuyu enine-boyuna işledi.

Ayhan Yetkiner, İstanbul'da yaptığı basın toplantısında, yeni tasarıyla ilgili olarak özetle şunları söyledi:

«Yeni tasarı işçi sınıfının hak ve çıkarlarını koruyacak nitelikte değildir. Türk işçisine hiçbir olumlu hak getirmediği gibi özellikle iş güvenliğini daha da sarsıcı hükümler getirmektedir... İşçi güvenliğini de sarsan bu yasa ile, Türk sendikacılığı bugünkü düzeyinden en az 50 yıl geriye götürülmüş olacaktır.

Bu kanun senatodan da kabul edildiği şekliyle geçse bile, haklarımızın teminatı olan Anayasa mahkemesinde iptal edileceğine inancımız vardır.»

ORAK ÇEKİÇ AVCISI — BORNOVA SAVCISI

Atatürk'ün emperyalistlerin sömürücülerin karşısına bir kale gibi dikilen Bursa Nutku, Türk yargıcının kararıyla da beraet etti.

Buna rağmen, tarih önünde şimdiden tescil edilen Bornova Savcısı direnmekte ve mahkûm ettiremediği Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olmadığını (!) ortaya çıkarmak için çeşitli tertiplere girişmektedir. Şimdi de İstanbul Basın Savcılığına talimat yazarak, bilgisi olanların dinlenmesini istemiş.

Bu arada, Bursa Nutkunun Atatürk tarafından söylenmediğini ileri süren Kılıç Ali'nin, İstanbul Basın Savcılığınca ifadesi alınmış.

Bizce ortada bunca delil, bunca görgü şahidi varken bu konuyu münakaşa etmek ayrı bir ihanettir. Kılıç Ali - Atatürk ilişkileri de ayrı bir inceleme konusudur.

Şimdi, asıl merak ettiğimiz bizim basın savcılarının kimden yana olduğu: Bu nutkun aleyhinde ifade verenlerin yanısıra, Atatürk'ün söylediğini ileri sürenlerin de ifadelerini alacaklar mı bakalım.

Bir Büyük Adam:

TONGUÇ BABA

Yaşar KEMÂL

Yılı hangi yıl, aklımda değil, bir 17 Nisandı. Hasanoğlan'daydık. Bozkıra dikilen ağaçlar yeşermeğe başlamıştı. İncecik, taze yapraklar. Ama cılız mı cılız. Esen yelde eğilip bükülüyorlar. Hani Veysel o bozkıra dikilen ağaçlara en güzel türkülerinden birini söylemişti. «Hayı'an olduğum o dallara.» diyordu.

17 Nisandı. Borkırda bir çimen yeşili vardı. Çimenler kısa, küt. Ama sağlam. Köklü.

Bozkırda şurada burada, tek tük, sulaklarda söğüt ağaçları vardı. Bir tepede, bir yamaçta da ahlat ağaçları olur. Yalnız, zavallı, kimsesiz kalıvermiş ağaçlar. Bozkır'ın asıl ağaçları bunlardır.

Hasanoğlan'a dikilen ağaçlar, şu yeni açılan yapraklar başka yapraklardı. Ne ahlat, ne söğüttü. Cılız yaprakla büyümek, açılmak gayretindeydi.

17 Nisandı. Hasanoğlan köyü bir karanlıktı. Hasanoğlan köyü sefalet içindeydi. Evleri vardı eve benzemez.

Hasanoğlan köyünün bozkırında, öteki ucunda yani, güzelim evler yapılar bitiyordu topraktan. Toprağı yırtan filizlerin gücünde. Güneşten yanmış çocuklar ışıltı içindeydiler. İş yapmanın güzelliğindeydiler. Çalışmanın şavkındaydılar.

Bu çocuklar karakuru, gıdasızlıktan, açlıktan, zulümden gelmişlerdi. Döğüşen, yenilginin çaresizliğinden gelmişlerdi. İmkânsızlığın çaresizliğinden gelmişlerdi.

17 Nisandı. Bozkır ayağa kalkmıştı. Bozkır dünya, Hasanoğlan donanmıştı. Yeşilinden, alından, insanından.

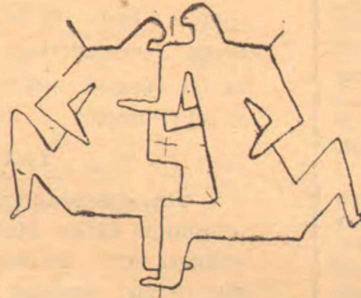
Neredeyse bozkır bir milyon misli donanacaktı. Bir milyon misli çimlenecek, bir milyon misli çiçeklenecekti.

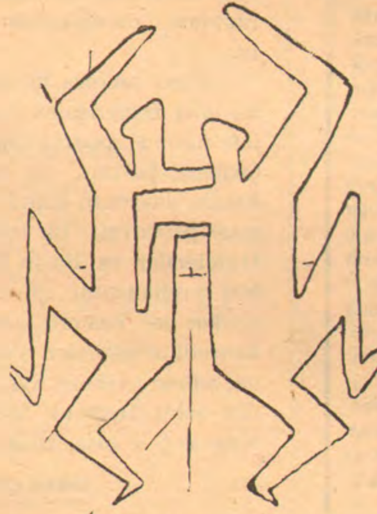
17 Nisandı. Köy Enstitülerinin kuruluş bayramıydı. Esaretten, yokluktan, tembellikten, birçok şeylerden, birçok şeylerden kurtuluş bayramıydı. Bozkır bozkır olalı sevincin, bayramın böylesini görmemişti. Koca bozkır, neredeyse sevincinden çat deyip çatlayacaktı. Bu sevincin en güzeli, en yenisi, en tazesiydi. Hiçbir sevince benzemiyordu.

Gün yüzü görmemiş türküler, halaylar, gün yüzü görmemiş bir taşkınlık doldurmuştu bozkır'ın uçsuz bucaksızlığını.

Ve şiirler söylüyorlardı delikanlılar. Kahırlı, hınçlı şiirler. Kendi yazdıkları şiirlerdi bunlar. «Yeter Beyim, Paşam dediğin yeter,» diyorlardı. Yokluğa, insanoğlunun başındaki en büyük belaya, cehalete yeter gayri, diyorlardı.

Ve bir coşkunluk fırtınasındaydı dünya, köy çocuklarının korkunç yapıcı elleri artık başarıdaydı. Kendi kültür yuvalarını bozkırın ortasına o öpülesi elceğizleriyle kendileri dikmişlerdi.

Çocuklar, taşıyla toprağıyla tüm Hasan oğlan bir sevinç kasırgasında dönüp dururken orta yerde bir adam vardı. Bir kocaman adam. Gözleri ışıltı içinde, bahtiyar adamların en güzel bahtiyarlığıyle gülümseyip duruyordu. Bu büyük sevince o kaynaklık etmişti. Onayak olmuştu. Başında kasketi vardı. Bu sonuca varmak için çok çırpınmış, çok çekmişti. İşte gerekeni elde etmişti. Ve yurdun en güzel şafağındaydı. Başarısının ucundaydı ama, başarısının durmıyacağına inanıyordu. Yüzü inanmış adamların sağlığındaydı. Sevilmenin sarhoşluğundaydı. Belli etmiyordu. O kocaman adama şöyle bakarsan, hiç bir şey yapmamış adamın alçak gönüllüğündeydi. Bu, babaların en güzeli, en yiğidi BABA TONGUÇ'tu.

Baba Tonguç birşey biliyordu. Yalnız ve yalnız bir şey biliyordu: «İnsanların en büyük haklarından biri, birincisi, okumak hakları'dır. Karanlıklardan kurtulmak hakları'dır.» diyordu. Bunun için çarpıştı. Ve bunun için öldü. Hem de ne bahtiyar öldü.

Bir karanlık devir geldi. Baba Tonguç'u ve onun çocuklarını, hepimizi yendiler. Baba Tonguç'u Köy enstitülerinden atıp, onun çocuklarının elceğizleriyle yaptıkları eseri yıktılar.

Bir arkadaş anlattı, ihtilâlden birkaç gün sonra Baba Tonguç, kendisini tutamamış, tam ondört yıl yanına yaklaşamadığı Köy Enstitüsünü görmek, onun kokusunu almak için soluğunu Hasanoğlan Köy Enstitüsünde almış. Arkadaş diyor ki, gene on dört yıl önceki gibi sevinç içindeydi. Umud içindeydi. Köy Enstitülerinin gene açılacağını biliyordu. Gene o zamanki gibi güçlü, yapıcıydı. Gene kocamandı. Heybetliydi.

Sonuna kadar iyi şeylere inanmış, insan kadar hiç kimse güçlü değildir. Tonguç Baba kadar hiç kimse güçlü değildi.

Bana fırsat bulur bulmaz, ölümünden az önce, Baba Tonguç'un Hasanoğlan'ı ziyaret edişi çok dokundu. Diyorum ki, Köy Enstitülerinin açılışını görse de öyle ölseydi. Ama açılacağına inanıyordu. İnancıyla gitti.

Tarihimizin büyük adamlarından biriydi. Aydınlıklarımız onlardan gelir. Öyle adamlardan.

İnanmış adam, Tonguç Baba bize aydınlık, bize sevinç, bize güç, bize inanç sağlamlığı göndermekte devam edecek.

Köy Enstitülerini tarihin hiç bir devrinde kimsecikler kapatamıyacak.

EK: Tonguç Baba'yla ihtilâlden sonra Hasanoğlan'a giden arkadaş anlattı, o cılız, küçücük, öldü ölecek ağaçlar bozkırda boy atmış, kocaman kocaman olmuşlar. Köy Enstitüleri fikri de öyle değil mi?

Millî Piyango İlânı:

ARTIK

Biliyorsunuz Sevgili OKUYUCULAR,

«Ne varsa MİLLİ PİYANGO'da var»

Akşam, 14.4.1967

İşçi Orgütleri Arasındaki Fikir Ayrılıklarının

Temel Nedenlerine Bakış

Kemal SÜLKER

Son zamanlarda işçi örgütleri arasındaki belirğin görüş ayrılığı tartışma konusu olmaya başlamıştır. Paşabahçe grevinin başlangıcında bütün ayrılık tohumlarını taşıyan eylemler, bu eylemlerin gelişmesiyle yeşermiş ve çok ciddi, çok olumlu bir döneme girmiştir.

Paşabahçe grevinin nedenlerine inersek konuda hiç bir kapalı nokta bırakmamış oluruz.

Paşabahçe grevi, iki işyeri sendikasının «işçi çıkarları» nı anlayış ayrılığından doğmuştur. Bir sendika, işverenle 3 yıllık çok kötü bir toplu sözleşme yapmıştır. Işçiler, toplu sözleşme yapan sendikanın, işverene çok uygun bir sözleşmeye evet deyişinden sonra başka bir sendika kurmuşlardır. Böylece Türk-İş'e üye ve işverene çok elverişli bir sözleşmeye imza atan sendika karşısında, işçi isteklerinin temsilcisi ve fakat Türk İş dışında kuvvetli bir sendika işyerinde çoğunluğu almıştır.

Türk-İş'e üye sendika «işkolu seviyesinde» çok kötü bir sözleşme yaptığı için yeni sendika, «işyeri seviyesinde» sözleşme için çağrıda bulunmuştur. İşveren bu kanunî «çağrı» ya gelmemiştir. Türk-İş, bu dönemde çok kötü sözleşme yapan sendikanın safında yer almış, yeni sendikanın «işyeri seviyesinde sözleşme» yapmasına engel olmaya çalışmıştır. İş mahkemesi, yeni sendikanın işyeri seviyesinde sözleşme yapma hakkını tanımıştır. Türk-İş, bu hakka karşı çıkmıştır. Ve yeni sendikanın da grev hakkı doğmuştur.

Türk-İş, birbirini tutmayan davranışlarla Paşabahçe işçilerinin grevi olayını işveren yararına bitirmek için çok çabalar harcamıştır. Sonunda, sendikanın kabul etmediği bir protokola, grevi yürüten sendika yönetici kadrosunun işsiz bırakılması sonucunu verecek bir acı belgeye imza koymuştur. İşçilerin reddettiği bu anlaşmadan sonra Türk-İş, grevci işçilerin tüm karşısına dikilmiş, grevcileri kendi başlarına bıraktığını ilân etmiştir. Sonra da grevcilere yardıma karar veren Türk-İş üyesi sendikaları ihraç isteği ile onur kurulunu göreve çağırmıştır.

İşte, işveren yanında sayılacak kadar açık hatalara düşen Türk-İş yöneticileri, daha o dönemde kendisine karşı ciddi başkaldırmaları hazırlamıştır. Hele 6. Genel Kurulda seçim listeleri hazırlatmış ve kişi çıkarlarına dayanmayan soylu bir muhalefet yapanlara açık cephe almış, Türk-İş'in savunduğu ilkelere ciddi çıkışlar yapan bir iki partizanı mükâfatlandırıcı bir yol izlemiştir. Böylece Türk-İş'in içinde kalınarak ıslâhı umutlarını ortadan kaldırmıştır. Çünkü, önceleri toprak reformunu, dış ticaretin devletleştirilmesini, Türkiye ölçüsünde işsizlik sigortası kurulmasını isteyen Türk-İş'in bu ilkelerine açık cephe alan bir kaç sendikacı Türk-İş yönetim kuruluna seçtirilmiş ve Başkan vekilliklerine getirilmiştir. Buna karşı, son derece iyi niyetle, Zonguldak'ta kurşunlanan işçiler olayı üzerine Türk-İş'i işçiler yanında yer almağa davet eden bir yönetim kurulu üyesi için çirkin bir oyun hazırlanmıştır. Hatta, TİP'i seçimlerde başarısızlığa mahkûm edecek bir tertibe alet edilmiştir. Çünkü olaydan bir iki ay sonra ve o yönetim kurulu üyesinin sekreteri olduğu TİP'in ilk genel seçimlere gireceği sırada kamu oyunda işçileri orduya karşı silâhlı bir saldırıya teşvik gibi ağır bir suçla ithama teşebbüs edilmesinin anlamı gözden kaçmamıştır.

Bu tutum ve bu doğrultudaki daha nice davranışlar, Türk-İş yöneticilerinin sendikacılık anlayışlarına karşı derlenip toparlanmayı gerektirmiştir. Hele «partiler üstü politika» denen ve işçilerin politik bir güç olmasını önlemeyi amaç bilen «politika», Türk-İş hakkındaki yerici nitelendirmeleri alabildiğine arttırmıştır.

Aslında, bütün sendikaların ve öteki işçi örgütlerinin amaçları ve imkânları birdir; Anayasada açıkça belirtilmiştir. 274 ve 275 sayılı kanunlarda da sıralanmıştır. Ne var ki bu yasal hükümlerin yorumunda örgütler yöneticileri arasında büyük ayrılıklar ortaya çıkmıştır. İlk önemli fikir ayrılığı Türk-İş'in düzenlediği bir «Başkanlar toplantısı»nda belirtilmiştir:

Türk-İş yöneticileri, lokavtı işverenlerin doğal ve vazgeçilmez hakkı saymış, bir avuç sendikacı ise lokavtı Anayasaya aykırı ve sosyal olmayan bir hak olarak nitelendirmişti. Böylece Türk-İş yöneticileri, işçileri açlığa mahkûm eden ve Anayasada yeri olmayan bir yetkinin savunucusu durumuna düşmüşlerdir. Lokavta karşı çıkanları da, grev hakkını bütün unsurlarıyla savunan gerekçeleri işçi kamu oyuna sunanları da ağır şekilde suçlamaya varan yermelerle sonuçlanan toplantı, yeni anlaşmazlıkların tohumlarını atmıştır.

Yasaları yorumlamada, Mahkeme kararlarını uygulamada görülen kesin işçi haklarına sırt çevirme, Türk-İş'i işverenlerin sosyal ve politik anlayışının içine düşürmüştür. O kadar ki, Türk-İş artık tıpa tıp işveren ağzını kullanıp, işverenler gibi fikirler ortaya atmaya koyulmuştur.

Nitekim «Türk-İş'e bağlı işçi liderleri çeşitli yurt sorunlarıyla ilgili görüşlerini açıkladılar» şeklinde kamu oyuna duyurulan 3 Mart 1967 bildirisinde aynen şöyle bir «görüş» yer almıştır:

«Bu tabloya bir de aşırı cereyanların rejimimizi yıkmak yolunda giriştikleri ve her gün biraz daha genişlettikleri faaliyetleri de ekleyecek olursak, yurdumuzun çok ciddi sosyal ve ekonomik meselelerle karşı karşıya bulunduğu ortaya çıkar.»

Demek ki, bir «aşırı cereyanlar var». Bu «aşırı cereyanlar» rejimimizi yıkmak yolunda giriştikleri faaliyetlerini her gün biraz daha genişletmektedirler. Aynı bildiride aynı konuda şu «görüş» te açıklanmıştır:

«Yıkıcı cereyanlarla mücadelede herkes hem fikirdir, ama metod tartışmalarından öteye gidilememektedir.»

Acaba Türk-İş'in «aşırı cereyanlar» dediği hangi akımdır? Faşizm mi, komünizm mi? Bu güne kadar Türk-İş'in faşizme karşı çıktığını, faşist tehlikeye dikkati çektiği-

(Sayfayı çeviriniz)

ni hatırlamıyoruz. Buna karşılık Türk-İş yöneticilerinin grev yapanları komünistlikle suçladığı, kendisine hiç te muhatap olmayan TİP'i zaman zaman, isbat edemediği komünistlikle, ihtilâlcilikle, Maoculukla suçladığı hafızalardadır. Şu halde Türk-İş'in «aşırı cereyanları» sadece «komünizm akımı»ndan ibarettir.

Peki, kimler komünizmin gelişmesine yol açarlar, kimler ne şekilde komünizm propagandası yaparlar?

CKMP Milletvekili Mehmet Altınsoy'a göre «Bugün Türkiyede'de bir çok özel teşebbüs Marksizmin çekicine örs olmakta ve komünizmin gelişmesine yol açmaktadır» (Yeni İstanbul, 20 Ocak 1967).

Sonra Başbakan Sayın Demirel, Adana AP İl Kongresinde (15 Kasım 1966) komünistlerin neler yaptıklarını anlatmıştır. Başbakana göre; «sosyalizmi savunanlara bakınız. Bunu sadece komünizm Türk kanunları tarafından yasaklandığı için maske olarak kullanırlar. Sosyalist, Türk Anayasasının, Türk vatandaşına sağladığı hür teşebbüsün mülkiyetin, serbest ticaretin karşısındadır. İstihsal vasıtalarının topyekûn devletleştirilmesi tarafdarıdır. Ticaretin devletleştirilmesi tarafdarıdır.... Servete, servet sahibine, itibara, itibar sahibine, şeref ve haysiyet sahibine topyekûn düşmandır.... Sosyal adalet dillerinde pelesenktir. Sosyal adaleti, sadece kendi çıkarları için bir metah addeden bu zavallılar akılları sıra kurnazdır. Toplumun sosyal bünyesini değiştirmekten bahis açarlar... Ne kadar cereyan varsa, bunlar onun içindedir. Yerine göre ilerici, yerine göre reformcu, yerine göre devrimci, daha ne akla geliyorsa, yerine göre onun tarafdarı ama, hepsi de yalancı, hepsi de sahtekâr, hepsi de bölücü ve fesattır. Bu bulaşıcı hastalık 45 senedir millî bünyemize girmeye çalışmıştır.» (Yeni gazete 16 Kasım 1966).

Gerçekten Başbakanın dediği gibi siyasi tarihimizde komünistlik töhmetinin uzun bir geçmişi vardır. «Bu şekil isnatların mazisi yarım asra yaklaşır ve Millî Mücadele tarihimizin ilk yıllarına kadar uzanır. O tarihte (BOLŞEVİKLİK) deyimi ile adlandırılan bu tarzdaki bir isnadın yapıldığına; fena bir tesadüf eseri olarak, Büyük Atatürk'ün Samsuna ayak basışının tam birinci yıl dönümünde şahit olmaktayız.

Bolu Mutasarrıfı Osman Kadri tarafından kaleme alınıp, mümkün olan her yere gönderilen 10 Mayıs 1920 tarihli beyanname şöyle başlamaktadır:

«...Bolşevik namı altında dört yüz senelik din ve devlet düşmanımız olan Moskoflardan çıkmış, muhalif-i şer'i şerif ve muğayır-i kanun olan bir âdete kapılan bir takım eşkiya, «vatanı kurtaracağız» diye, Anadolunun siz sâf ve namuskâr ahalisini aldatarak, padişahına, Halife-i Müslimine isyan bayrağı çekmişlerdir....»

Beyannamede, komünizmin uzun bir tasviri yapılıp bu rejimin, ahlâk, din, mülkiyet, nikâh gibi kutsal müesseseleri ayaklar altına alan bir rejim olduğunu anlattıktan sonra, Anadolu'da, Millî Mücadele adı altında, kanun ve meşru hükûmete isyan edenlere ahali tarafından uyulmaması istenmiştir.» (Fahri Giritlioğlu, Cumhuriyet 24 Haziran 1966).

47 yıl sonra, nitelik değiştire değiştire komünistler, Başbakanın söylediği gibi acaba hangi maskelere bürünmüş ve neleri dillerine dolamışlardır? Bu işi en iyi bilenlerden birisi de hiç şüphesiz Tekin Erer'dir. Tekin Erer komünistlerin «yerli kızıllardan yapmalarını emrettiği» işleri, çalışmaları zaman zaman sütunlarına geçirmektedir. Buna göre komünistlere verilen direktiflerden birisi de şu:

«Komünist ülkelerle iktisadî, ticarî ve kültürel bağların sıklaştırılmasına çalışacaksınız.» (4 Mart 1966 Son Havadis). Bir de bakıyoruz ki, özel sektör heyetleri Rusyaya ve Kızıl Çine gitmişler, oralarda ticarî ilişkiler kurmuşlar, hattâ hükûmet bile Sovyetler Birliğiyle yeni ticaret anlaşmaları yapmış, Türkiye'de fabrikalar kurmaları için ön protokollar imzalanmış. Yine Tekin Erer'in açıkladığına göre «işverenle (patronla) işçi arasında devamlı anlaşmazlık mevzuları çıkarmak» bir komünistlik gereğidir. (Son Havadis 17 Şubat 1967). Bakıyoruz ki, Türk-İş'e üye teşekküller de dahil, bir çok sendikalar işverenle anlaşamadıkları vakit grev yapıyor, yürüyüş yapıyor, miting yapıyor, hattâ Petrol-İş grevlerinde olduğu gibi kavga da yapıyor.

Hele Başbakanın yukarıya aldığımız demecinde nitelediği komünistlik ve komünistler kategorisine neredeyse değil, tıpatıp Türk-İş yöneticileri de girecek! Çünkü, Türk-İş yöneticileri şöyle diyor:

«...bu günkü haliyle dış ticaret, kamu yararına olmayan bir ticaret serbestisi görüşü, Anayasaya aykırıdır. Bu sebeple, dış ticaretin devletleştirilmesi sosyal anayasamızın esprisine tamamen uygun düşmektedir.» (Türk-İş yayınları No. 48, S. 21)

Böylece ticaretin devletleştirilmesini isteyen Türk-İş, Başbakanın demecine göre maskeli bir komünisttir. Dahası var:

Millî gelirin yüzde 32 sini alan müteşebbis sınıfın yatırımları, millî gelirin yüzde 4-5 i civarındadır. Demek ki, millî gelirimizin çok önemli bir kısmı yatırımlara gitmeyip israf olunmaktadır. Bu tasarrufların önemli bir kısmı, gazetelerde her gün yeni bir örneğini okuduğumuz ithalât ve ihracat oyunları ile dışarı gitmektedir. 1950 - 1963 devresinde dışarıya kaçan sermaye en asgarî hesaplarla 12 milyar liradır. Gazetelerimizde İsviçre emlâk firmalarına ve İngiliz Bankalarına ait ilânların sık sık çıkması bir tesadüf değildir.» (age)

Demek ki, Türk-İş'in açıkladığına göre bazı özel sektör mensupları 10 yılda İsviçre ve İngiliz Bankalarına 12 milyar lira kaçırmışlardır. Paralar kendiliğinden ayaklanıp dışarı gidemiyeceğine göre götürenler vardır. Bu sözler, Başbakanın demecindeki formüle; «servete, servet sahibine, itibara» düşmanlık sayılsa yeridir. Türk-İş yetkilileri sık sık Anayasada öngörülen reformları da savunmuşlardır. Bu reformculuk bazılarına göre komünistliğin bir basamağıdır. Aşırı akımların başlangıcıdır.

---

damlacık

HUKUK, ADALET PRENSİPLERİ VE ÇETİN ALTAN

Bir süreden beri Birleşik Amerika'da gezide bulunan Cumhurbaşkanımıza, Michigan Eyalet Üniversitesindeki törende «Fahrî hukuk doktorluğu» payesi verilmiş.

Sunay, yaptığı konuşmada «Hukuk ve adalet prensipleri Türk ulusunun şuurunda her an canlı olarak yaşayan fikirlerdir» demiş.

Yani, hukuk ve adalet prensipleri Türk ulusunun şuurunda her an canlı olarak yaşamaktadır.

Sayın Sunay'ın hukuk doktorluğu payesinden ve bu konuşmasından sonra, yurda döner dönmez yapacağı ilk iş, gerçekten halktan yana olan, sömürücülüğe ve satılmışlara karşı çıkan bir toplumcu yazarımızın dokunulmazlığını ısrarla ve Anayasayı çiğneyerek kaldırmak isteyenlerin tabiiyetlerini araştırmak olacaktır herhalde.

Oral COŞKUNER

GAZETECİ DÖVMEYE DEVAM EDİYORLAR!

Bir komiser, bir doktor, bir kaç zorba bir olmuşlar; sömürü düzenine karşı çıkan, kapkaççıların ipliğini pazara çıkaran bir gazeteciye «türlü-çeşitli» tertip hazırlıyorlar.

Bu çeşit tertiplerin toplumcuların mücadele azmini daha bir arttırdığını bir kere daha belirttikten sonra, meslekdaşımız A. Celâl Şimşek'e zaferin er-geç bizim olacağını bir kere daha söyleyelim.

ÖZÜR:

Prof. Toynbee'nin yazısının bu sayımızda yayınlanacağını geçen sayımızda bildirmiştik. Yazılarımızın çokluğundan dolayı bu sayıya giremediği için özür dileriz.

Toplumun İçinden

Selim'in Öfkesi

Oğuz KOYUTÜRK

Selim'i eskiden beri tanırdım. Bitkin döndü yanıma. «Bıraktım dedi. Her şeyi bıraktım. Fakülteyi, babamı, her şeyi... Şimdi köye dönüyorum. Az buçuk tarla vardı, onu süreceğim. Para, yahut borç bulursam onları da çağıracağım. Bıktım artık bu yaşantılardan, bu İstanbul'dan. Her yer cehennem, rezil, kepaze...» Sigara istedi. Verdim. Hırslı hırslı içiyordu. «Hem böyle olacağını bilsek gitmezdik. Hoş, okusak da ne olacaktı? Gene kapıkulu, gene aç, gene devlethane de sıra... Ama babam dinlemezki. İlle oku diyordu. İlle adam ol diyordu. Köydeki fındıklığı sattık. At, araba aldık. Sürücülük yapacaktık. Ve de okuyacaktık. Gel gör ki 8 ay devam etti bu iş, sonra İstanbul oldu bir zindan. Geçen gün tüm arabacılar Vilâyete yürüdük. Atları, arabaları her şeyi bıraktık oraya. Ama aldıran kim! İlgililer gülüyordu, polisler dövüyordu! Sen istersen açlıktan geber, kimsenin umurunda değildi! Yeter ki İstanbul bozulmasın, trafiği aksamasın. Sanki varmış gibi... Perşembe pazarına gidip gelme, Şişhane'den inip çıkma, Atatürk köprüsünü geçme yasak. Zaten iş, ekmek buralarda.. Belki yüz arabacı vardı, hepsi de ağlamaklı.. Bu kış kıyamette kendilerini mi, çocuklarını mı, yoksa atlarını mı beslesinler? Bunları teslim alın dedik, aldırmadılar bile. Bizi ne çalıştırıyorlar, ne de derdimize çare buluyorlardı. Atımızın teki öldü. Kızkardeşim hastalandı. Ben de iyi değildim ama, direniyordum, yıkılmamaya, bir şeyler yapmaya çalışıyordum. Ama, olmadı. Olmuyor. Başka işler yapmayı denedim. Lokantalarda bulaşıkçılığa bile razıydım, bulamadım. Herkes suratlı, daha kapıdan, defol git gibisinden adama yol veriyorlardı. Hukuk'u böyle bıraktık. İstanbul'u evi, borçları, babamı, kızkardeşimi böyle bıraktık, düştük yollara. Hoş köyde de bir bok yok ya... Ama başka çare yoktu.»

Ona bir şeyler söyliyememenin acısını çekiyordum. Anlayışlı, hassas, alıngan bir çocuktu. Liseyi bitirirken fakültede okumasını ona ben salık vermiştim. Ama, şimdi utanıyordum. Her şeyden... Öfkesinden bile. Bu yaşantı, yaşantılar, yaşantımız kötüydü. Daha avuntulamız bile bu yanardağlarda para etmiyordu. Gözleri gözlerimin içinde, hep susuyordum. Sonra cebinden bir gazete çıkardı, «Bir de şunu oku!» dedi. Öfkesi şimdi daha korkunç olmuş, dişlerini sıkıyordu. «Yeni Ankara Oteli açılmış! 78 milyonluk bir otel bu. Kurdelâyı Demirel kesmiş ve 150 liralık odalar için, hiç para değil, çok ucuz demiş! Canı sıkılanlar buraya ceplerine para koyup bol bol gelmeliymişler. Eğlenceli bir yermiş! Ama, kimin için? Sana mı, bana mı? Söyle kimin için? Halk buraya girer mi, girebilir mi? Yanından başı dönmeden geçebilir mi? Bizim atlarımız, kendimiz, hayatımız ölüyor, öldürüyorlar, öte yandan Ankara Otelleri sivriliyor! Sözde vatandaşlar yatacak orada. Söyle, bu memleket kimin?.. Senin mi, benim mi?... 78 milyonlar nereden gelmiş, nereye gidiyor? Ben kardeşimi hasta bıraktım. 15 liralık ilacını alamadım. Elbette söyliyeceğim, bağıracağım, haykıracağım..»

Yüzü mosmor kesilmişti. Sesi göğsünden hırıltılı çıkıyordu. Sonra çöktü masaya, başını kollarının arasında gizledi ve hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ona, «Çocukluk yapma dedim. Dayanmalısın, savaşmalısın, metin olmasını bilmelisin. Hani ansıyor musun, liseyi bitirdiğin vakit ne kadar sevinçliydin. Bana, ağbi diyordun, okuyacağım, bu yurda bir şeyler vermiye çalışacağım. Yaşantı bir bakıma savaş demektir. Hep kötülüklerle, güçlüklerle savaşacağım. Zaten mutsuzluğun mutluluğu burada. O kez ne kadar sevinmiş ve seni öpmüştüm.» Başını kaldırdı, ama utanma yoktu bakışlarında. Yüzüme ıslak gözlerle sert sert bakıyordu. «Haklısın ağabey dedi. Ama ben yılmadım ki, ezilmedim ki. Merak etme seni mahçup çıkarmıyacağım. Bu kızgınlık, bu göz yaşları bir yenilmenin değil, bir bilenmenin, daha iyi savaşmanın ifadesidir. O vakitler içimde saf duygular vardı, şimdi ise her şey... 150 liralık otellerden tutunda, kardeşimin 15 liralık ilâcına kadar her şey».

Ayağa kalkmıştı, ama titriyordu. Tutmak istedim, elinin tersiyle itti, sonra gazeteyi parça parça etti, «Bunların hepsi leş dedi. Her şey leş. İstanbul, Ankara, kıvır,zıvır, fakülte, üniversite, okumak, her şey leş. Hatta sizler de...» Burnunu eliyle tutuyordu. Ve öylece gitti.

CAMİ DUVARINA

Komprador burjuvazinin yeni bir oyunu ile karşı karşıya kalan ana muhalefet partisi CHP nin 8 ler yüzünden başı dertte.

8 lerin ise nasıl bir Amerikan maşası olduğu birbirini tutmayan demeçleri ve «türlü çeşitli» hareketleri ile iyice gün ışığına çıktı.

Merak ettiğimiz nokta az gelişmiş ülkelerde oynanan bu oyunların daha ne kadar süreceğidir?

Ama gerçek olan nokta, eceli gelenin cami duvarına gitmesidir.

HIYAR VE POLİTİKACILAR

«Hıyarın çeşitlisi bizde çıkar, körpesi, turşuluğu, cacıklılığını hemen biz göz atışta anlarız. Avrupa'da bizdeki kadar çeşitli hıyar yetiştirildiğini ne gördüm, ne işittim.»

Yukarıdaki satırları Eşref Şefik günlük bir gazetede yazmıştır.

Bunu da açıklamamızın sebebi vaktile hıyarlar hakkında yazdığımız bir yazıdan dolayı politikacıların hışmına uğrayıp hapishanelere düşmemizdir.

Temennimiz üstadın bazı kimselerin gazabına uğramamasıdır.

YAŞAMAZDI YA!..

İzmirde pazar yerine alışverişe çıkan bir vatandaş yiyecek fiatlarını sorarken düşüp ölmüş.

İzmirli meslekdaşlar bunu önemli bir haber gibi bildiriyorlar.

Bizce haber o kadar önemli değil.

Zira; pazar yerine alışverişe çıkan bir vatandaşın yaşamasını beklemek biraz tuhafımıza gidiyor.

Öykü :

Evet Kardeşim

Sabri SORAN

«— Evet kardeşim, evet canım ciğerim, evet iki gözümün gözbebeği, evet..»

Bir ince -ipince- buluttu gözlerimin, gözkapaklarımın arasında ince, ince bir tül perdesi gibi titreşen.. Ve ben ince bulutların üzerinde köpüklü -bol köpüklü- biralar içiyordum.

— Bol köpüklü biralara biraz - bir tutam - sirke karıştırmaz mısın?.

— Hayır, karıştırmam.

— Niye?.

— Midem küçüktür benim, çok küçük, bir iğne ucu kadar..

İğne ucu kadar küçüktü midem. Gözkapaklarım gittikçe ağırlaşıyordu. Koyu - kopkoyu - bir morluk sarmıştı gözkapaklarımı.

Ve gözkapaklarım öldüğü zaman ben de ölecektim.

«— Evet kardeşim, evet..»

Sosyal adalet bir yanardağ gibi fışkıracaktı çorak toprakların içinden. Kâzım:

— Yine o öykü peşinde misin? diye sordu.

— Hayır, dedim, o öyküyü bitireli çok oldu. Şimdi bambaşka, hiç yazılmamış ve hiç okunmamış öykülerin peşindeyim.

— Bununla ilgili olarak özel bir düşünün var mı?.

—, Anlamadım, nasıl özel bir düşün-.

— Gözkapaklarının arasındaki buluttan renkli -kırmızılı, sarılı- lâmbalar sarkıyor. Bu lâmbaların çevresinde bir ebemkuşağı can çekişmekte. Bu olayın sence bir önemi var mı, yok mu, bunu öğrenmek istiyorum.

— Kafam karıştı, izin ver de biraz kendime geleyim. Çok anormal bir durumdayım.

— Anormal bir durumda mı?.

— Evet, anormal bir durumda.

Anormal bir durumdaydım. «Anormal bir durumdaydım» derken kalemim paslı bir tenekeye çarpmış gibi.. Kötü kötü - kulağı sağır edercesine - tıngırdıyor teneke, tenekeler..

«— Bu dönme-dolaba binmiyecek misin?.

— Binmiyeceğim.»

Dönme dolap durmadan dönüyordu. Mavi gök dilim dilim olmuştu. Mavi gökü parsellemişlerdi. Mavi gökün üzerinde yeni kentler olacaktı. Ve sonra biz o kentlerin insanları ile savaşacaktık. Kanlarımız akacaktı. Akan kanlarımızla övünecektik; bize nişan, madalya vereceklerdi.

«— Evet kardeşim, evet canım ciğerim..»

Bir şoför gelip oturdu önümdeki masaya. Şoför'ün elleri yağlı idi. Ve şoför'ün gözleri karşı masada oturan kadının çıplak bacaklarına saplanmıştı. «Çek gözlerini o bacaklardan» diyemiyordum. Biliyordum ki bunu söyler söylemez şo-

(Devamı 15. sayfada)

TİYATRO

Uğur COŞKUNER

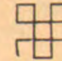
Tiyatro TÖS

Tiyatro TÖS ikinci dönem çalışmalarına 8 Nisan 1967 tarihinden itibaren başlamıştır. Tiyatro TÖS bu defa İstanbul'lu tiyatroseverlere Mino Roli ve Lugiana Vincenzonie'nin yazdıkları «SUÇSUZLAR» (Sacco ve Vanzetti) adlı oyunu sunmaktadır.

Sermet Çağan'ın yönettiği oyunda yüzyılımızın başında Amerika'da işlenen bir hukuk cinayeti konu edilmekte ve günümüzün Türkiyesi ile çok yakın paralellikler başarıyla sergilenmektedir.

Bazı sahneleri Erol Keskin ve Tuncel Kurtiz'in oynadıkları özel bir filmle birlikte sahnelenen SUÇSUZLAR, değişik ve önemli bir teknik deneme olarak sanat çevrelerinden özel bir ilgi görmüştür.

İstanbul seyircilerinin büyük ilgisini toplayan oyun bir süre daha İstanbul'da oynandıktan sonra, Ankara'lı tiyatroseverlere sunulacak ondan sonra da Tiyatro TÖS ikinci dönem Anadolu turnesine başlayacaktır.

Oraloğlu

Aristophanes'in oyununu «Kadınlar ı-ıh derse» adıyla sahneye koyan Oraloğlu tiyatrosu, eserin «müstehcen» olduğu iddiasiyle bir takım kovuşturmalara uğramasını ve sonunda sahneden kaldırılmasını açlık grevi ile protesto etmiştir. Lâle Oraloğlu, eserin yüzyıllar önce yazılıp sahneye konulduğunu ve bugüne değin hiç bir ülkede «müstehcen» olduğunu iddia eden olmadığını söylemektedir.

Eserin oynanmasına izin çıktı ama, sanatın bunca engelle karşılaşması da ancak Türkiye'de görülüyor. Gece kulüplerinde politikacılarımızın bile dinlenmek için rağbet ettikleri strip-tease gösterileri müstehcen değil de, Aristophanes'in eseri müstehcen!

İnsan Yokluğu

Uğur COŞKUNER

«Bir insan vardı» sözünü çok seviyorum. «Bir insan vardı...»

Bu sözü; herşeye bir masal gibi başlayıp, hiç bitmiyecekmiş sanılan bir masalın büyüsünde gezinen, dünlere bakıp, «bunları ben mi yaşadım» sesinin boşluğunu duyan ve dünyamızdan nasıl gidiverdiği de bilinemiyen, uçup gitmiş veya yaşıyan insanlarımdan yansıyan bir ışık demeti olarak düşledim

Geride bıraktıkları yapıtlariyle, insanlığın gölgelerini aydınlatan ışıkları bile, hiç bitmemesi için çırpınılan yaşam masalının biten czgisinde, yine bir düş olarak düşünüyorum.

Yaşamı boyunca, insana birşeyler katabilip, geçmişin sisleri içinde ışımakta olan, böylece, «bir insan vardı» duygu ve düşüncesinin derinliğine girebilmiş ne kadar insan var acaba

Kaç kişi, kendi yaşamında bir insan vardı sözünü», kendince bir ezgi olarak mırıldanabilmiştir? Bu mırıldanışlara engel olan gölgeler aydınlatılıp yokedilmedikçe, ezgileri derinlere gömen ısırganlar, ezginin çiçeklerini açtırmıyacaklar ve «bir insan vardı» sesleri duyulmıyacak...

Köyde, askerliğini yapmış gençlerin, askerlik anılarına «bir teğmenimiz vardı...» «O da bir şey mi? Bizim bir teğmen vardı...» sözleriyle başlamalarını o kadar çok severdim ki... Bu anılarla, gerilerde, ama çok gerilerde diye düşündüğüm, o ana ulaşabilip, insanları saran insan kokusu duyardım...

İnsan, önce kendisi için «bir insan vardı» diyebilmenin mutluluğunu duyabilmeli.

Bu mutluluk onu, geride bir eser bırakamama yaratıcılığının eksikliğinde, «insanım» diyebilmenin huzuruyla uyutabilsin. «İnsanım, insanım» seslerinin, yarınlardan öteki yarınlara ulaşırken bıraktığı izleri, bizler maddi yapıtlarla tespit edemesek te, onların izlerinin, insan ruhundaki gizli etkilerini kabul etmek mecburi yetindeyiz.

Fakat, bu mutluluğu duyuş ve düşünüşe engel olan kişisel menfaetlere, tasalara, kaygılara, çirkinliklere o kadar dalmışız ki, insanlar birbirlerine en ufak şeyler için bile «sırf ben» diye çullanmakta; şu güzelim dünyamızda, acılı gölgelerin gezindiği, yaşandığı, «ne kötü dünyaymış» fikrinin yanlış değerlendirilmesinin acısını duymaktadır. Ne olurdu, bizler biraz da başkaları için yaşayabilmenin koşullarını sağlayabilmek için didinseydik...

İnsanlar; bilimin dev adımlarla ilerlediği bugünümüzde, yontulmamış kişilerin, politikacıların bencillikleri ile hep günlük

yaşamanın dar çerçevesine kaydırılmış, yaşamlarında ilerileri için «bir insan vardı» sesinin duyulmasına engel olunmuştur.

Bu genel fikrin, yarınlarda değişebileceğini kabul edebilir miyiz? Kişilerin birbirini ezmeden mutlu olmalarını sağlamak için çalışmış, didinmiş, ya da çalışan ışıklı insanlarımızın gü dünyaları, güzelim dünyamızla ne zaman kaynaşabilecek?

Sanatın o büyülü eğiticiliği, bilimin, kötü politikacıların elinde kötü silâhlar olarak kullanılmadığında, o saflığıyla belki bir gün, «bir insan vardı» seslerini çoğaltıp, yaşamımızın gölgelerini çok aza indirgiyecektir...

★

Bir koltuğa oturup geriye bakılması gerektiğini ne zaman düşünmeğe başladım, bilmiyorum. Geçmişin hangi olayının niçiniyle bu düşünceye daldım, onu da bilmiyorum.

Şu an koltuklara, sırttaki kambur duyulduğu zaman oturulduğunu, geçmişin sisleri içindeki çocuk dergilerinde tekrar görür gibi oluyorum.

Çocukluğumda, koltuklara hep ihtiyarlar oturur, geçmişin insanlarda bıraktıkları izleri düşünürler; ya da düşünmeleri gerekir sanırdım. Düşünmeleri gerektiğini, belki de çocukluktan sonra çocukluğun «insanım» seslerinden yoksun insanlarının bıraktığı acı anıların gölgeli yaşamında düşündüm. O ihtiyarları, «insanlara neler verdim, neler aldım» derken hayal ederdim. Yaşarken birşeyler alıp, birşeyler verebilmek, ne kadar da güzel şey...

Geride bir ışık olarak yanan bir insan arıyorum. Bana bir katkıda bulunan, benim ben olmamda bir değerlilik taşıyan bir insan var mı diyorum. Hafızamı yokluyorum.

Dilimin ucuna gelen «var» sesini, derinlere, geçmişin acılı sisleri içine iten «yok» sesi geliveriyor.

İlkokula başladığım günlere dalıyorum. Üniversiteye kadar uzanıp ışıklar arıyorum. Bir sürü insan yüzü ışımağa hazırlanıyor. Bu hazırlanışı gerilere iten «insansız davranışları» şuurda kol geziyor. Bakıyorum bunlar çoğunlukta; beni yeniden ısırganlarının acılığında yaşatıyorlar, kovuyorum. Uzanan elleri acunda tutunacak yerler arıyor. Onlar da kendilerinden önceki insanlara bakıyor. Bu bakışlarının yakalayabildiği kadariyle elleri tekrar uzanmak istiyor. Bir ses bana, «onlar da kendilerinden önceki insansız toplumun, toplumların ışıtmadığı insanlardır» diyor. Gölgeli yaşamımda onlara da birer ışıklı yer vermek istiyorum... Ama hiç vermemek istediklerim çıkıyor; içimdeki bazı sesler, «yerimiz yok, yok, yok» diyor...

İçimden birdenbire bir ses, insanlar uyanacak, halkım uyanacak; uyutulmuşluklarının, izler bırakamama acısından kurtulacaklar diyor. Başka sesler; halkı, uyanışı için, bütün içtenliğiyle halka dönük sesleri, ısırganlıklarının devam ediciligiňde ezmek, sömürücülüklerinin alın terleri yutan örümceklerinin yaşaması için susturmak istiyorlar...

Ama bir saat, vaktin çok geçtiğini muştuluyor. Saatler hep ileriye işliyor...

ANLA BE MEMET...

Niçin çukurdasın Memet?
Yüksek binaların arasında kaybolmuşsun.
Niye susuyorsun?
Yoksun, sen yoksun Memet!
Çünkü susuyorsun.
Yolun yok senin, suyun da yok.
— Kızma ama Memet —
İnsanca bir yaşantın da yok.
Hani «bahar gelir
Ağaçlar çiçek açar» diyordun.
Ne oldu?
Elbisene bir yama daha kondu.
Ah bu yağmur!..
Yollar kayboldu, her taraf çamur.
Damın da akıyor değil mi Memet?
İki yıl evvel «Yollar bozuk» diyordun.
Sonra, bu yollardan
Geçemediğinden cankurtaran
Biricik kızının öldüğünü biliyordun.
Biliyordun Memet,
Yolların bozukluğunu biliyordun.
Aradan iki yıl geçti
Yollar biraz olsun değişti mi Memet?
Yoksun sen yoksun Memet!
Çünkü susuyorsun.
Yolun yok senin, suyun da yok.
— Kızma ama Memet —
İnsanca bir yaşantın da yok.
Bazı isyan eder, bazı haline şükrederdin.
«Bu günler de geçer» derdin.
O günler geçti mi Memet?
Yollar nice bozuktur
Susana yaşamak yoktur
Ezilenler, ezenlerden çoktur.
Daha anlamadın mı Memet?

Atilâ YÜCELAL

BİN-BELÂ

Dur!...
Dur hele dur...
Toptan başımız göğe ersin...
....
Vur!...
Vur hele vur...
Allah topunuzun belâsını versin.

Oktay Kuşkonmaz

BİZE GELEN YAYINLAR

HODRİ MEYDAN. Mehmet Ali Aybar'ın 1967 bütçesi üzerinde Millet Meclisinde yaptığı konuşma. — Ankara Basım ve Cilt Evi, 1967, 31 s., 1 Lira.

SESİMİZ

Bu sayfada okurlarımızın mektupları ve yazıları yayınlanır.

Bir Bildiri ve Bir Anlayış

17 Nisan Köy Enstitülerinin kuruluş yıldönümü dolayısı ile yirmiye yakın öğretmen, öğrenci ve ilerici kuruluş kısacık bir bildiri yayınladı. Türk kamu oyuna seslenen bildiride, Köy Enstitülerini «okuyan ve aydınlanan insanların kolay sömürülemiyeceğini anlıyan çıkarcı çevrelerin, halkın bilinçlenmesini önlemek için kapattıkları» belirtilmekte ve Türk kamu oyu ve iktidar Köy Enstitülerini yeniden açmaya çağırılmaktadır.

Yayınlanan bir çok bildiriler gibi bu bildiri de unutulup gidecektir. Ne halk oyu Köy Enstitülerinin açılması için çaba gösterecek ne iktidar Köy Enstitülerini açacaktır. Ve daha önemlisi bildiriyi yayınlayan kuruluşlardan hiç biri bu konuda ciddi bir çabaya girişmiyecektir. Bildiri yayınlama ve nutuk atma ilericiliğiyle ve hele hele gerici bir iktidarı ilerici bir iktidarmış gibi Köy Enstitülerini açmaya davet etmek akıl alacak saflıklardan değildir. Şu kolay ilericilikten vazgeçelim artık. Gerçekten halkın yararları için halkı uyarmak, halkı bilinçlendirmek istiyorsak, biraz aklımızı kullanalım, biraz terliyelim, biraz halkın içine girelim onu dinleyelim. Bu yapılmıyor ucuzluğa kolaycılığa kaçılıyor. Örneğin söz konusu bildiriye imza atan on yedi kuruluş tutmuşlar hepsi bir tek salonda tören yapıyorlar. Ve her kuruluş adına birer kişiden on yedi kişi konuşturuyorlar. İşte kolaycılık, ucuzculuk dediğim budur. Köy Enstitüleri madem ki köylülerimizin okuyup, aydınlanması, bilinçlenmesi için açılmış ve sonra buna engel olmak için kapatılmış, bunu her şeyden önce köylü sınıfımıza anlatmalıyız. Bu da hiç olmazsa 17 Nisan günü köylere dağılmakla olur, düşünün onyedi kuruluş onyedi ayrı köye ya da daha çok köye üçer beşer kişilik ekiplerle dağılsa, köy gerçeğimizle, köylümüzle doğrudan doğruya temasa gelse, çok daha olumlu olurdu. Ve soldan ilericiliğinin, çeyrek porsiyon devrimciliğin işe yaramadığı görülürdü. Köylünün sadece okuma yazma problemi olmadığı görülürdü. Ama bu kolay değildir. Ciddi bir halk sevgisi, halkcı yüreği ister. Ve bizde eksik olan, geleneği olan halkla temas yokluğudur. Halk adına biz istiyoruz, halkın haberi yok. Halk kendisi istemeli, halka avukatlık değil, öğretmenlik gerekir.

Gerçekten halkı seven kuruluşlar her halk yararına çabada, artık salonlardan ve gazete sütunlarından halka inmeli, halka karışmalıdır. Büyük şehirlerden küçük şehirlere, kasabalara, köylere taşarak halkla, işçi ile yani emeği ile geçinenlere ulaşmalıdır.

G. EMEKÇİ

KIYDILAR

Baharındaydın, fidandın özgürlük
Bir gece kimse yokken kıydılar.
Soğuk, istenmeyen,
Buğuntulu
Gözlerle götürdüler.
Kurbanların hazırdı, oldular.
Ve onlar getirdiler,
Siyasal Özgürlük diye
Yaramadı aç ellere
Toklukla istenildi.
Özgürlük yolunda hepsi
Dimdik, kaskatı durdu insanlar
Düşündüler,
Anladılar.
Özgürlük dokudular.
Çözdüler yine dokudular.

Cihan ALPTEKİN

İYİ YUSUF'UN TÜRKÜSÜ

Önce çıkar beni
Topla beni
Koş beni aydınlığa
O çok yönlü sulara

İşte aç gözlerimi göğü
Tümle beni
Işı içime doğ
Hani o yeni aydınlığını
Yaşamıma

Öner CİRAVOĞLU

Evet Kardeşim

(12. sayfadan devam)

för bozulacaktı. Onu bozmak istemiyordum. Bacaklar da bacak idi haa.. Süt dök üzerine, yala. Sana «kedi» diyeceklermiş, aldırma, ne de:'::se desinler..

Şoför yağlı ellerini kadın'ın saçlarına doğru uzattı. Kadın «olmaz» diyerek geri çekildi. Şoför «niye olmaz?.» diye sordu. Kadın «nişanlıyım» dedi. Şoför «parmağında yüzük yok» dedi. Kadın «çamaşır yıkarken yüzüğümü düşürdüm» dedi. Şoför «inanmam, yalan söylüyorsun» dedi. Kadın ekmek üzerine yemin etti, «Allah belâmı versin ki nişanlıyım» dedi. Şoför iyice kabalaşmıştı. Kadın'ı neredeyse köşe'ye sıkıştıracaktı. Bir tokat vurdum şoför'ün yüzüne. Şoför «ne hakla bana vuruyorsun, sen kim oluyorsun?.» diye sordu. Yerinde bir soru idi bu. Şoför'e dilim döndüğü kadar, kim olduğumu anlatmaya çalıştım. Yorulmuştum, ama «yılmamak, dayanmak gerek» diyordum içimden. Sendika'ya girenlerin sayısı her gün biraz daha artıyordu. Gelecek Genel Kurul toplantısında çoğunluğu kazanıp Yönetim Kurulu'nu ele geçirecektik. Daha şimdiden bunun belirtilerini görmeğe başlamıştık. Kâzım'a:

— Dört beş tane de çiroz al, dedim.

Çiroz'la rakı'nın tadına doyum olmuyordu.

«— Evet kardeşim, evet canım ciğerim, evet iki gözümün gözbebeği, evet..»

Akşam'ı iple çekiyordum. Şoförün gözleri kadın'ın bacaklarında.. Çiroz'la rakı'nın tadına doyum olmuyordu.

A. Kadir'in Kitabı

(16. sayfadan devam)

di. Kendisini içkiye de vermiş; maddî - manevî dengesini yitirmişti. Bununla beraber asker kaçağı olan Hasan İzzettin Dinamo'yu evinde saklamıştı. Hasan'ın dediğine göre de, polislere haber vermiş, onu yakalatmış. Evet, bu da «böyle» derdik. Fakat A. Kadir'in Orhan'dan o kadar iyi bahsetmesinden ben de duygulandım. Belki de Hasan'ı evine bakmaktan âciz Orhan'ın ya karısı ya babası haber vermişlerdi. Yada anlatılan komşulardan biri. Fakat Orhan okumazdı. Okumayan kiş'den sakınılır. Okuyandan da kimi zaman sakınılır. Şöyle ki, her kişi kendi yetiştiği sınıfa yardır, diğerleri onun için ağyar olabilir.

A. Kadir kendilerini mahkûm eden ya da ettiren kişilere halâ üzerinden silkip atamadığı bir askerî disiplinle boyun eğemiyor. Bu iş, nazizmin etkisiyle yapılmıştır, diyor. Nazilik, Mussolini'nin hülyasından, geçmiş bir harple bitik Almanya'nın homurtusundan doğmuştur. Ya bizdeki etkisi neden? Misakı milliyi ilân ettik, İstiklâl savaşını yaptık. Kimsenin topraklarında gözümüz yok dedik. Peki kendi halkımıza açtığımız bu savaş neden? Keşki Nazi olsaydık da başkalarını öldürseydik cânım sanatkârlarımızı öldüreceğimize...

Kimleri yok etti bu savaş kimleri.
Alileri, Velileri...

Evet, Sabahattin Ali, Orhan Veli yok olup gittiler. Nâzım Hikmet de öldürülebilirdi. Nedir ki, dayısı vardı. Sabahattin Ali de dışarıya kaçsaydı ne olurdu sanki...

Suat Derviş Paris'te gördüğü bir olayı şöyle anlattı bana:

Bir yazarlar toplantısında Nâzım Hikmet de varmış. Kürsüye gelen konuşmacı, bulunanlara: «— Büyük Nâzım Hikmet, madames, monsieurs» diyerek sözüne başlamış. Nâzım Hikmet komünist olabilir, fakat *sanatkâr olarak* Türkiye için milletlerarası bir şerefti O. Sabahattin Ali de böyle olabilirdi.

AYDINLIK YAYINEVİ

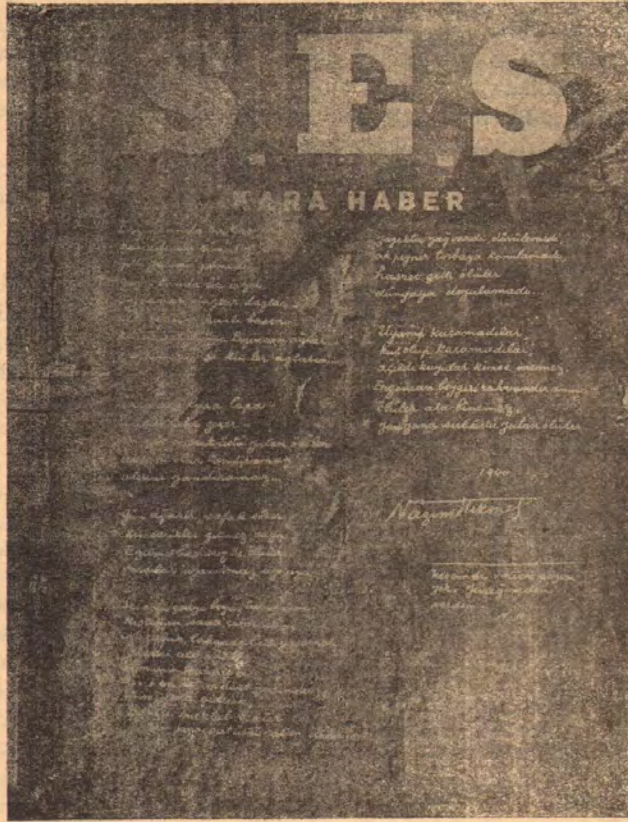
GERÇEKLER POSTASI
Siyasal Gazete
Şimdilik ayda bir çıkar.
Sayı: 7 — Nisan 1967

Sahibi, Sorumlu Yönetmeni :
Alpay KABACALI
İdare Müdürü :
Atillâ YÜCELAL
Yazışma: P.K. 1116 — İstanbul
Sayısı 100, Yıllık abonesi 1200 kuruş
İlânlar pazarlıkla alınır.
Gazetemizin adı anılmadan yazı ve resim aktarılamaz.
Gönderilen yazılar, pul eklenirse cevaplandırılır, geri gönderilir.
Dizgi — Baskı :
Çelikcilt Matbaası

SAYIN OKURLARIMIZA

1. ve 2. sayılarımız tükenmiştir, 4. sayıdan da pek az kalmıştır.

GERÇEKLER POSTASI isterken, bu noktayı gözetmenizi dileriz.

KARA HABER

Erzincan'da bir kuş var
Kanadında gümüş yok.
Gitti yârim gelmedi
Gayri bunda bir iş yok.
Oy, dağlar, dağlar, dağlar...
Aldı ellerine kanlı başını
Karın ortasında Erzincan ağlar...
O ağlamasın da kimler ağlasın...

Kar yağar lapa lapa
Tipidir gelir geçer...
Yan yana sırt üstü yatan ölüler
Akşam olur tandıramaz
Ateşini yandıramaz...

Gün ağarır, şafak söker
Kimsecikler gitmez suya.
Ezilmiş başlarıyla ölüler
Vardılar uyanılmaz uykuya.

Ses edip geceye beyaz tasından
Kışlanın saati çalar ikiyi.
Ne çabuk, lâhzada bitti yaşamak.
Kimisi altı aylık,
Kiminin sakalı ak,
Kimi on üç, on dört yaşında,
Kimi yola gidecek,
Kimisi mektup bekler
Yan yana sırt üstü yatan ölüler...

Yayıkta yağ vardı, dövülemedi,
Ak peynir torbaya konulamadı,
Hasret gitti ölüler
Dünyaya doyulamadı...

Uyanıp kaçamadılar,
Kuş olup uçamadılar,
Açıldı kuyular kimse inemez.
Erzincan beygiri rahvandır amma
Ölüler ata binemez,
Yan yana sırt üstü yatan ölüler...

1940

Nâzım Hikmet

Kesemde verecek şeyim yok.
Yüreğimden verdim. N.H.

A. Kadirin Kitabı:

1938 Harp Okulu Olayı ve Nâzım Hikmet

Yusuf AHISKALI

İlmin kuralları değişmez. İktisat bir ilim olduğu gibi siyaset te bir ilimdir. Fakat bu siyaset ilmi, siyaset gereği ile açık bir hale getirilmez. Birleşmiş Milletlerde, üyelerini kendileri seçecek her memleketin siyaset ilmi adamlarının bir şûrası olmalı. Ve her memleketin jeopolitik ve tarihi sebeplerle, zamanın değişmesiyle değişecek siyasetlerini bu şûra izlemeli ve Birleşmiş Milletlerde alınacak kararlar bu ilmî şurada tartışılmalı. Birleşmiş Milletlerin ortaya koyduğu bir yığın haklar sözde kalmamalı. Siyaset gereğiyle her memlekette yapılan haksızlıklar hemen yansıtılmalıdır.

A. Kadir'in kitabı, Nâzım Hikmet'in siyaset gereği ile nasıl mahkûm edildiğini; A. Kadir ve arkadaşlarının da bu işe nasıl karıştırıldıklarını anlatıyor. Güzel yazıyor - Nâzım'ın deyimiyle - «Küçük Efendi». Okuyan kişi yetişir. A. Kadir okudu, küçük efendi iken, bir Babıâli efendisi olabildi.

O zamanlar SES adlı edebiyat dergisini çıkarıyordum. Her yerden geldiği gibi, Bursa hapishanesinden mektupla bir şiir geldi. Unuttum ama, kulakta öten, sesli gibi bir şiirdi o. Abidin Dino ile seçerdik iyi şiirleri. Baktık, Nâzım'ın şiiri gibi şiir; o kadar Nâzım'a yaklaşmış. (Tabiî Nâzım'ın eski şiirlerine). Nâzım'dan olmasın kuşkusu geldi bize...

A. Kadir diye biri olduğuna sonra da gönderdiği şiirlerle inandık. Bu şiirler SES'te yayınlandılar.

O arada Nâzım da bir şiir göndermişti. Kendi el yazısı klişe olarak çıktı. Yıkılan Erzincan'a aitti bu şiir. Millî bir acıyı dile getirdiği için propagandaydı, şuydu, buydu denemezdi. Fakat Erzincan şiirinden gayrilerini namı müstearla yine bastık.

A. Kadir, Nâzım Hikmet'i anlatırken 1938 Harp Okulu olaylarına karışmış diğer arkadaşlarını da anlatıyor. İçlerinde ihanet edenleri ve en vefalı arkadaşları da var. Orhan Alkaya da bunların içinde. Ben, onu da tanıdım. Sene 1942 idi galiba, bir gün matbaama geldi; Nâzım Hikmet'le beraber yattığını söyledi. Şiirle falan ilgisi yoktu; onunla ilgilenmem arkadaşlık isteyişini kırmak istemediğimden

(15. ci sayfayı çeviriniz)